

Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen turvallisuuksuunnitelma 2013–2016

*Raportti kesällä 2012 toteutetusta
turvallisuukskyselystä*

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Taustaa ja tavoitteita
 - a. Turvallisuustyön käynnistymisen taustaa ja tavoitteita
 - b. Asukkaiden kuuleminen osana turvallisuustyötä
 - c. Turvallisuuskyselyn tavoite ja toteuttaminen
3. Kyselyn tulokset
 - a. Vastausten lukumäärä ja vastaajien taustatekijät
 - b. Arjen turvallisuus; tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisy
 - c. Arjen turvallisuus; palveluiden toimivuus
 - d. Syrjäytymisen ehkäisy
 - e. Väkivallan hallinta ja ehkäisy
 - f. Päihteiden käyttöön vaikuttaminen ja omavalvonnan edistäminen
 - g. Vapaa sana/ muut parannusehdotukset
4. Alueen kunnista ja kaupungeista esille nousseita huomioita
 - a. Iisalmi
 - b. Kiuruvesi
 - c. Sonkajärvi
 - d. Vieremä
5. Sukupuolista ja eri ikäryhmistä esille nousseita huomioita
 - a. Naiset versus miehet
 - b. Alle 25-vuotiaat
 - c. 25–35-vuotiaat
 - d. 36–49-vuotiaat
 - e. 50–64-vuotiaat
 - f. Yli 64-vuotiaat
6. Yhteenveto
7. Lähdeluettelo

Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella toteutettu turvallisuuskysely

1. Johdanto

Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella toteutettiin turvallisuuskysely osana turvallisuussuunnitelman tekoa. Turvallisuuskyselyssä tarjottiin kahden kunnan ja kahden kaupungin asukkaille mahdollisuus osallistua turvallisuussuunnitelman tekoon. Kysely luotiin ensimmäisten työryhmäkokousten jälkeen työryhmässä esille nousseiden ongelmien, aiempien kokemusten, puheenjohtajien asiantuntijuuden, taustamateriaalin sekä valtakunnallisten ja alueellisten tilastojen perusteella. Kyselyn kysymykset jaoteltiin Pohjois-Savon liiton määrittelemien painopisteiden mukaan, jotka ovat arjen turvallisuus; tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisy, arjen turvallisuus; palveluiden toimivuus, väkivallan hallinta ja ehkäisy, päihteiden käyttöön vaikuttaminen ja omavalvonnan edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy (Pohjois-Savon liitto 2011).

Kysely laitettiin kaikkien kuntien ja kaupunkien sekä SOTEn internetsivuille. Lisäksi, jotta heilläkin, joilla ei ole internetliittymää tai tietokonetta, säilyisi mahdollisuus vastata kyselyyn, oli kysely saman aikaa vastattavissa kuntien ja kaupunkien kirjastoissa. Kysely toteutettiin 11.6.2012–30.6.2012 välisenä aikana ja tehtiin Webropol - datan analysointi- ja kyselytyökaluohjelmalla. Kaiken kaikkiaan kyselyyn saatiin hyväksyttyjä vastauksia 250 kappaletta, mitä voidaan pitää hyvänä lukemana. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että Oulun kaupungin järjestämässä turvallisuuskyselyssä saatiin 408 vastausta noin kolme ja puoli kertaa suuremmalta väestöpohjalta.

Kyselyn tavoitteena oli saada mahdollisimman paljon asukkaiden omia ehdotuksia vallitseviin turvallisuusongelmiin. Pyrkimyksenä oli siis tarjota asukkaille keino ja mahdollisuus kertoa oma kehitysehdotus, jotka kyselyn päättymisen jälkeen käsiteltäisiin työryhmittäin. Avoimia kysymyksiä, joiden kautta päämäärä todettiin parhaiten saavutettavan, oli kyselyssä kaiken kaikkiaan 24 kappaletta, parhaat keräten yli 150 ehdotusta tai kommenttia. Kyselyn kysymysten kokonaismäärä oli 54 kappaletta.

2. Taustaa ja tavoitteita

Turvallisuustyön käynnistymisen tausta

Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella, johon kuuluvat Iisalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi ja Vieremä, käynnistettiin keväällä 2012 seudullisen turvallisuussuunnitelman tekeminen. Turvallisuustyö on osa valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden ohjelmasta tekemän periaatepäätöksen toimeenpanoa, jonka pääpainopisteenä on arjen turvallisuus, turvallinen elämä sekä turvallisempi huominen. Näillä tarkoitetaan jokaisen ihmisen perusoikeutta turvalliseen elämään sekä kehittämistoimenpiteitä, joita toteutetaan yhteistyössä eri viranomaisten, yhteisöjen, elinkeinoelämän kuin kuntalaisten toiminnan vaikutuksesta. Ohjelman tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisimaa maa vuoteen 2015 mennessä. (Sisäasiainministeriö 2012.) Paikallisesti turvallisuussuunnittelu on myös jatkoa jo aiemmin tehdyille ja toteutetuille paikalliselle turvallisuustyölle.

Pohjois-Savon paikallisten turvallisuussuunnitelmien päivittämisen strategisena puiteohjelmana on toiminut Pohjois-Savon liiton maakunnallisessa turvallisuussuunnitelmassa määrittelemät viisi painopistettä, jotka ovat nousseet Pohjois-Savossa ensisijaisiksi haasteiksi (Pohjois-Savon liitto 2011). Valtioneuvoston päätöksen sekä Pohjois-Savon liiton tekemän maakunnallisen turvallisuussuunnitelman seurauksena Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kaksi kuntaa, kaksi kaupunkia ja SOTE perustivat keväällä 2012 viisi työryhmää, joihin kutsuttiin mukaan henkilöitä paitsi kaikista viidestä toimijasta niin myös asiantuntijoita eri organisaatioista ja yrityksistä. Pohjois-Savon liiton määrittelemät maakunnalliset painopistealueet ovat: arjen turvallisuus; tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisy, arjen turvallisuus; palveluiden toimivuus, syrjäytymisen; erityisesti nuorten syrjäytymisen ehkäisy, väkivallan hallinta ja ehkäisy sekä päihteiden käyttöön vaikuttaminen ja omavalvonnan edistäminen. (Pohjois-Savon liitto 2011.)

Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen turvallisuussuunnitelmassa, joka valmistuu vuosille 2013–2016, on esitetty raportti turvallisuussuunnitteluun vaikuttavista taustoista, yhteistoiminta-alueen nykytilanteesta, nykytilanteeseen vaikuttavista tekijöistä ja tilastoista sekä turvallisuussuunnitelman kehittämiskohteista, keinoista, aikatauluista, seurannasta ja vastuutahoista. Turvallisuussuunnitelman tavoitteet ovat vuosille 2013–2016 ja niitä seurataan aktiivisesti eri kuntien ja kaupunkien toimijoiden osalta. Ylä-Savon sosiaali- ja

terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen turvallisuussuunnitelma vuosille 2013–2016 on ladattavissa valmistuttuaan kuntien ja kaupunkien internetsivuilta.

Asukkaiden kuuleminen osana turvallisuustyötä

Eri toimijoiden kuuleminen osana turvallisuustyötä on ensisijaisen tärkeää. Muun muassa asukkailla, järjestöillä, viranomaisilla ja elinkeinoelämällä on kaikilla hieman erilaista tietoa sekä näkökulmaa, mitä turvallisuus juuri heille tarkoittaa, miten se näkyy sekä kuinka sitä tulisi parantaa. Turvallisuussuunnittelun teon yhteydessä työryhmiin on täten kutsuttu laaja joukko edustajia eri intressiryhmistä. Kaiken kaikkiaan keväällä 2012 toimintansa aloittaneiden viiden työryhmän työskentelyyn on osallistunut noin 80 eri henkilöä ja asiantuntijaa. Huomionarvoista on, ettei työryhmien työskentelyyn osallistuneille maksettu turvallisuussuunnitelman teosta tai työryhmien kokouksiin osallistumisesta palkkioita.

Asukkaiden kuuleminen osana turvallisuussuunnittelua päätettiin toteuttaa kesällä 2012 järjestetyn turvallisuuskyselyn avulla. Kysely laitettiin kaikkien kuntien ja kaupunkien sekä SOTEn internetsivuille. Lisäksi, jotta heilläkin, joilla ei ole internetliittymää tai tietokonetta, säilyisi mahdollisuus vastata kyselyyn, oli kysely saman aikaa vastattavissa kuntien ja kaupunkien kirjastoissa. Kysely toteutettiin 11.6.2012–30.6.2012 välisenä aikana ja tehtiin Webropol - datan analysointi- ja kyselytyökaluohjelmalla. Kysely tarjosi laajan mahdollisuuden asukkaille vastata avoimien kysymysten kautta työryhmien pohtimiin turvallisuuskysymyksiin.

Osana toteutettua Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen turvallisuussuunnitelman tekoa myös nuorille järjestettiin mahdollisuus osallistua turvallisuussuunnitelman tekoon. Iisalmen nuorisopalveluilla kesätoissa olevat Twist-nuoret toteuttivat vaaranpaikkojen kartoituksen valokuvaten Iisalmen keskusta-alueita, minkä myötä saatiin neljäkymmentä seitsemän turvalliseksi tai turvattomaksi koettua valokuvaa. Nuoret kirjasivat myös syitä, miksi he kokivat paikan tai ottamansa valokuvan turvalliseksi tai turvattomaksi. Raportti iisalmelaisnuorten toteuttamasta vaaranpaikkojen kartoituksesta on ladattavissa Iisalmen kaupungin internetsivuilta.

Turvallisuuskyselyn tavoite ja toteuttaminen

Koska turvallisuussuunnitelman tarkoituksena ja pääperiaatteena oli saada aikaiseksi konkreettisia parannusehdotuksia, päädyttiin turvallisuuskysely rakentamaan saman idean pohjalle. Näin ollen turvallisuuskysely erosi hieman normaalien turvallisuuskyselyjen kaavasta, joiden tarkoituksena on pääasiallisesti ollut kartoittaa asukkaiden turvallisuutta ja turvattomuutta lisääviä tai vähentäviä tuntemuksia. Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhoidon yhteistoiminta-alueella järjestetyssä turvallisuuskyselyssä haluttiin nimenomaisesti tarjota asukkaille mahdollisuus itse osallistua turvallisuussuunnitelman tekoon. Kysymykset kyselyssä jaoteltiin viiden perustetun työryhmän mukaisesti ja muodostettiin ensimmäisten työryhmien kokousten sekä etukäteen saatujen painopisteiden mukaisesti. Näin asukkaille tarjoutui mahdollisuus vastata samoihin ongelmiin, joita työryhmät pohtivat sekä pyrkivät parantamaan osana omaa työskentelyään. Kyselystä muodostui näin ollen kvantitatiivinen tutkimus, johon yhdistettiin kvalitatiivisia menetelmiä.

Kysely toteutettiin 11.6.2012–30.6.2012 välisenä aikana ja se tehtiin Webropol - datan analysointi- ja kyselytyökaluohjelmalla. Turvallisuuskyselystä informoitiin asukkaita muun muassa paikallislehtien, kirjastojen sekä kuntien, kaupunkien ja SOTEn internetsivujen kautta. Kyselyssä kysyttiin vastaajilta aluksi viittä taustatekijää: ikää, sukupuolta, kuntaa, oman turvallisuuden kokemista tällä hetkellä sekä onko vastaaja koskaan aiemmin tutustunut mihinkään paikalliseen turvallisuussuunnitelmaan. Tämän jälkeen kysyttiin asukailta palvelun, asian tai seikan toimivuutta, riittävyyttä tai tuntemusta, joihin oli valittavina vastausvaihtoehtoina kyllä, ei tai en osaa sanoa. Edellä mainitun kaltaista kysymystä seurasi aina avoin kysymys, jossa oli mahdollisuus jättää oma parannusehdotus, selitys tai kokemus kysymykseen. Kaiken kaikkiaan kysymyksiä, joihin vastattiin kyllä, ei tai en osaa sanoa kysymysvaihtoehtoilta oli 24 kappaletta, mitä seuranneita avoimia kysymyksiä oli luonnollisesti myös 24 kappaletta. Lisäksi kyselyn lopussa tarjottiin mahdollisuus jättää vapaa sana tai muu parannusehdotus. Yhteensä kyselyssä oli 54 kysymystä. Huomion arvoista on, että kysely toteutettiin anonyymisti.

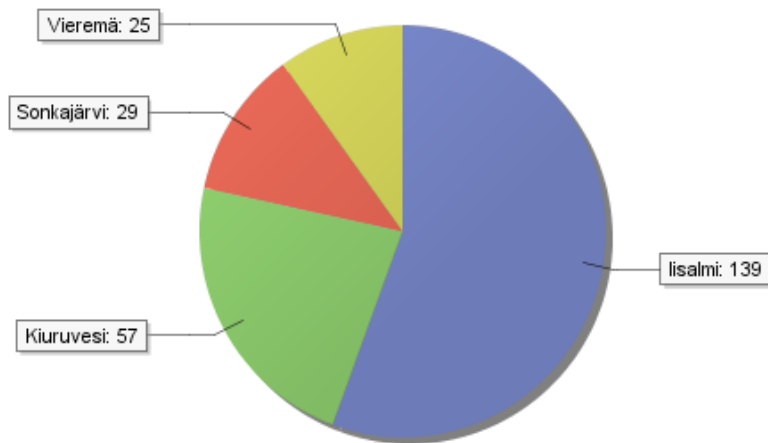
3. Kyselyn tulokset

Vastausten lukumäärä ja vastaajien taustatekijät

Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhoidon yhteistoiminta-alueella kesällä 2012 järjestettyyn turvallisuuskyselyyn alkoi vastata 298 ihmistä, joista 250 suoritti kyselyn hyväksytysti loppuun asti. 250 vastauksesta 51 kappaletta saatiin kirjallisina vastauksina kahden kunnan ja kahden kaupungin kirjastoista sekä Iisalmen nuorisopalveluilta. Kyselyyn vastanneiden määrää voidaan pitää hyvänä verrattaessa muiden kuntien ja kaupunkien toteuttamien kyselyiden vastausmääriin. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että Oulun järjestämässä turvallisuuskyselyssä saatiin 408 vastausta noin kolme ja puoli kertaa suuremmalta väestöpohjalta. Erityisen hyvänä voidaan pitää avoimiin kysymyksiin saatujen vastausten suurta määrää, sillä ne olivat kyselyn pääasiallisena tavoitteena. Parhaimmissa avoimissa kysymyksissä olikin yli 150 parannusehdotusta tai kommenttia. Kyselyn vastaukset on raportissa jaoteltu Pohjois-Savon liiton meille määrittelemien viiden painopistealueen mukaan, joiden mukaan kysymykset olivat myös jaoteltuina kyselyssä sekä toimenpiteet on jaoteltu Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen turvallisuussuunnitelmassa.

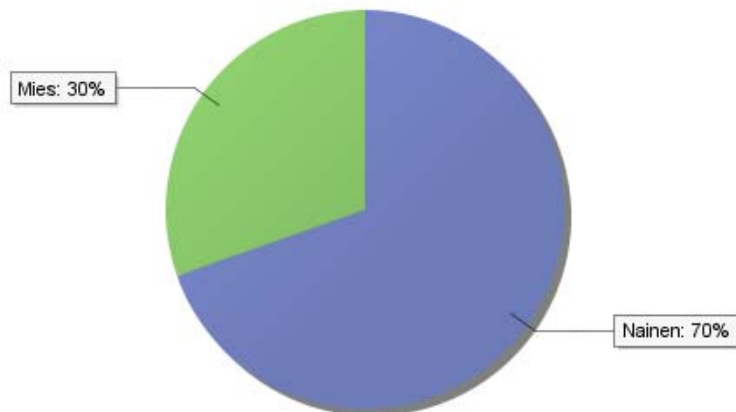
Turvallisuuskyselyn aluksi kysyttiin vastaajilta viittä taustatekijää, joista ensimmäisessä pyydettiin vastaajia valitsemaan kunta tai kaupunki, jonka alueelta vastaaja on. Ensimmäisessä taustatekijäkuviossa on esitetty numeraalisesti vastaajien määrä, mutta loput taustatekijäkuviot on esitetty prosentteina. Saadut vastausmäärät korreloivat hyvin kuntien ja kaupunkien asukasmäärien suhdetta. Kahden kunnan ja kahden kaupungin alueella oli 31.12.2011 tilastokeskuksen mukaan 39 772 asukasta (Tilastokeskus – *Tilastotietokannat*). Vertailun vuoksi voidaan, että Sonkajärven osuus 39 772 asukkaasta on noin 11,57 prosenttia. Vastaavasti kahdenkymmenen yhdeksän turvallisuuskyselyyn vastanneen sonkajärveläisen osuus 250 vastauksesta on tasan 11,6 prosenttia. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Vastaajien kunta tai kaupunki

Toisena taustatekijänä kysyttiin vastaajien sukupuolta. Vastaajista naisia oli 69,6 prosenttia eli hieman yli kaksi kolmasosaa (Kuvio 2). Jakaumaa voidaan pitää normaalina, sillä naiset kokevat yleisesti ottaen turvallisuutensa miehiä heikommaksi, millä saattaa olla vaikutusta vastausaktiivisuuteen. Kyseisellä jakaumalla saattaa olla hieman merkitystä kyselyn tuloksissa, mikä tulkinnoissa tulee ottaa huomioon.

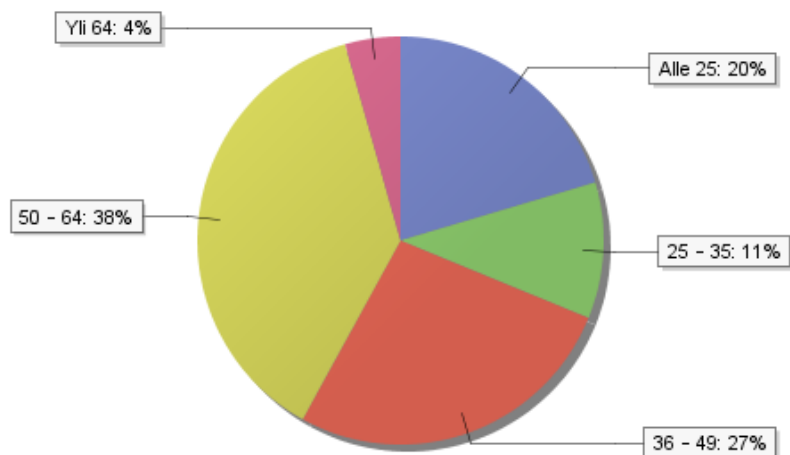
Kuvio 2. Vastaajien sukupuoli

Kolmantena taustatekijänä kysyttiin vastaajien ikää. Suurimman osan vastaajista muodostivat 50–64-vuotiaat, joita oli kyselyyn vastanneista 38 prosenttia. Vastaavasti 36–49-vuotiaita oli 27 prosenttia, alle 25-vuotiaita 20 prosenttia, 25–35-vuotiaita 11 prosenttia ja yli 64-vuotiaita 4 prosenttia. Vastaajien ikärakenne noudattelee kuntien ja kaupunkien ikärakennetta siedettävästi, lukuun ottamatta yli 64-vuotiaita, jotka ovat aliedustettuina. (Kuvio 3.) Kyseisellä asialla saattaa olla merkitys joidenkin tulosten kohdalle, kuten turvallisuuden

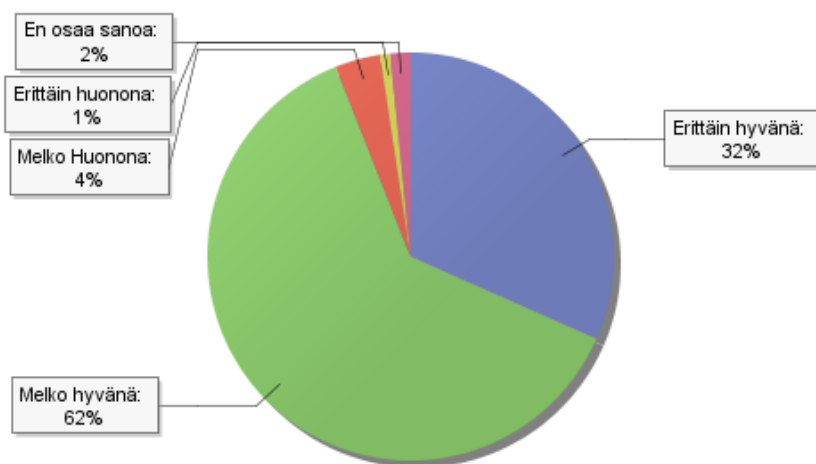
tunteen kokemisella, sillä vanhuksat kokevat yleisesti ottaen turvallisuutensa keskimääräistä huonommaksi.

Kuvio 3. Vastaajien ikä

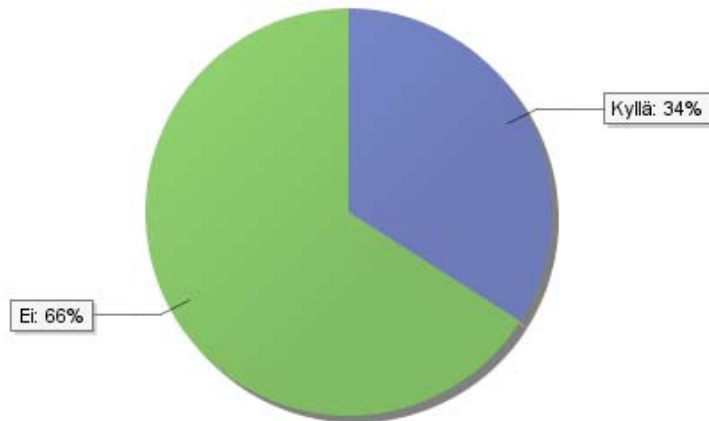
Neljäntenä taustatekijänä kysyttiin millaisena vastaajat kokevat oman turvallisuutensa tällä hetkellä. Vastaajista melko hyvänä turvallisuutensa koko 62 prosenttia, erittäin hyvänä 32 prosenttia, melko huonona 4 prosenttia ja erittäin huonona 1 prosentti. Lisäksi 2 prosenttia ei osannut sanoa (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Millaisena koet oman turvallisuuden tällä hetkellä

Viidentenä ja viimeisenä taustatekijänä kysyttiin ovatko vastaajat tutustuneet aiemmin johonkin paikalliseen turvallisuussuunnitelmaan. 66 prosenttia eli kaksi kolmasosaa vastaajista ilmoitti, ettei ole koskaan aiemmin tutustunut mihinkään paikalliseen turvallisuussuunnitelmaan (Kuvio 5).

Kuvio 5. Oletko koskaan aiemmin tutustunut johonkin paikalliseen turvallisuussuunnitelmaan

Arjen turvallisuus; tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisy

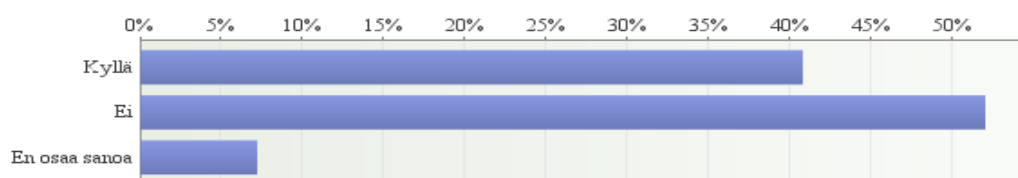
Kysymyksestä kuusi eteenpäin alettiin vastaajilta tiedustella kokemuksia, tuntemuksia ja mielipiteitä. Ensiksi kysymyksiin, joissa vastausvaihtoehtoina oli kyllä, ei tai en osaa sanoa. Jokaista edellä mainitun kaltaista kysymystä seurasi aina avoin kysymys, johon vastaajalla oli mahdollisuus jättää oma ehdotus, kokemus tai kommentti liittyen turvallisuusongelmaan. Tähän raporttiin avoimien kysymysten vastauksista on poimittu jokaiseen kohtaan muutamia, jotta raportin koko ei paisuisi liian pitkäksi.

Arjen turvallisuuteen; tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisyyn liittyen ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin oliko vastaajille tai heidän läheisilleen sattunut terveyskeskuskäyntiä vaatinut kotitapaturma viimeisen viiden vuoden aikana, mihin 40,8 prosenttia vastaajista vastasi kyllä (Kuvio 6). Tiedusteltaessa kuinka kotitapaturmia voitaisiin ehkäistä kommentteja tai ehdotuksia tuli yhteensä 139 kappaletta. Useissa vastauksista nousi esille tietoisuuden jakamisen sekä tapaturmien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tärkeys. Ihmiset myös kokivat, että maalaisjärjellä ja riittävällä varovaisuudella pääsee pitkälle, mutta tapaturmia ei koskaan voida täysin poistaa. Vastaajat ehdottivat muun muassa seuraavaa:

- ”Parempi vastuunotto omassa kotipiirissä turvallisuusasioista, pysähtyä ajattelemaan ja kartoittamaan riskit ja vaaratekijät ja toiminta niiden pienentämiseksi”

- ”Paikallislehteen tms. esim. pelastus- tai terveystalvelujen ammattilaisen ennaltaehkävää juttu vuodenajan yleisemmistä tapaturmista. Hyviä esimerkkejä on jo esim. liukastumisten, katolta tippumisten osalta. Jokaiseen vuodenaikaan ja äkillisiin säätilanmuutoksiin (lisääntyvät) liittyy korkeampi tapaturmariski.”
- ”Vastuu jokaisella itsellään. Ennaltaehkäisemällä uhkaavia tilanteita, kiinnittämällä huomioita esim. ergonomiasioihin”
- ”Tietoa esim. neuvoloissa vanhemmille, työterveyshuollossa”
- ”Ottamalla huomioon, ketä kotona asuu. Pienillä lapsilla omat jutut ja vanhuksilla, liikuntarajoitteisilla yms. omansa. Heidän kanssaan työskentelevät esim. neuvola, koulut, kotipalvelu jne. ohjaavat omalta osaltaan. Ikääntyessä kunnon ylläpito korostuu.”

Kuvio 6. Onko sinulle tai läheisellesi sattunut terveystalvuskäyntiä vaatinut kotitapaturma viimeisen viiden vuoden aikana?

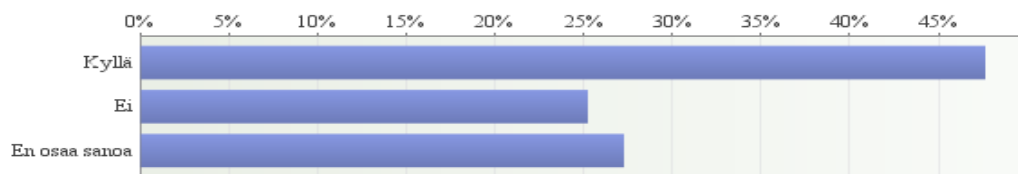
Toisena kysymyksenä kysyttiin kokivatko vastaajat vanhusten kotona asumisen turvattomaksi, johon kyllä vastasi 47,6 prosenttia vastaajista (Kuvio 7). Kysyttäessä kuinka vanhusten kotona asumisen turvallisuutta voitaisiin kehittää, vastaajat totesivat tärkeäksi vanhuksen kunnosta huolehtimisen, apuvälineiden riittävän käytön ja saatavuuden, tarkistusten tekemisen, tietoisuuden jakamisen sekä kotikäyntien ja sukulaisten merkityksen. Vastauksissa tuotiin esille vanhuksen ja hänen omaistensa ensisijainen asema, mikä joko huomattavasti helpottaa tai vaikeuttaa prosessia. Ehdotuksia tai kommentteja tuli yhteensä 148 kappaletta, joista seuraavaksi muutamia:

- ”Kehitettyjen apuvälineiden ja onnettomuuksia ehkäisevien välineiden ja laitteiden esittely puheeksi mm. järjestöissä, terveys- tai apteekkipalveluissa.”
- ”Naapuriyhteistyö on paitsi turvallisuuden, myös viihtyisyyden kannalta tärkeää. Jos kunnallisesti voitaisiin kehittää/mahdollistaa/edistää naapuriyhteistyötä esim. kaupunginosa- ja kyläyhdistystoiminnan elvyttämisellä, voisi olla positiivinen vaikutus. Tietenkin on myös tieto- ja viestintätekniikan käyttö ja erilaiset anturit ja hälyttimet, mutta mielestäni ”inhimillinen ote” on ensisijainen.”
- ”Poistamalla asunnosta liikkumista haittaavia tekijöitä, lisäämällä esim. yksin asuville vanhuksille tukihenkilöitä tai sellaisia kotipalveluhenkilöitä, joista tulisi nk. henkilökohtaisia tukihenkilöitä, johon he voisivat luottaa ja kokea oikeaa välittämistä = ei vaihtuisi aina uusi henkilö. Lisäksi sähköistä yhteydenpitoa tulisi kehittää edelleen, mutta ei sillä kokonaan korvata oikean ihmisen käyntejä.”
- ”Em. lisäksi: ajastimella varustetut liedet; kosketusvapaat hanat; liiketunnistimella valojen syttyminen;

lattiamateriaalit sellaisiksi, jotka minimoivat liukastumisriskin. Värien käyttö. Yhteistyö omaisten kanssa: Sovitaan kuka käy/ soittaa minäkin päivänä -> lisää turvallisuutta tunnetasolla ja käytännössä. Luotettavalla/ sovitulla henkilöllä vara-avain. (Yleis)sairauksien optimaalinen tasapaino: mm. RR-tauti = verenpainetauti// diabetes // muistisairaudet”

- ”Olisiko mahdollista, että vanhuksista kiinnostuneita työttömiä nuoria voitaisiin palkata auttamaan vanhuksien arkea”
- ”Kunnolliset turvallisuuskartoitukset. Palo- ja häkävaroitimet, ei räsymattoja, omaisten/hoitajien säännölliset käynnit. Ei kotona yksin asumista tietyissä tapauksissa (kunto, sairaudet) tai riittävät tukitoimenpiteet”

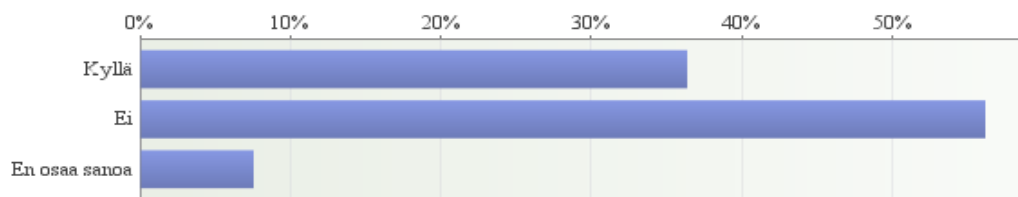
Kuvio 7. Koetko vanhusten kotona asumisen turvattomaksi?

Viimeisessä arjen turvallisuus; tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvässä kysymyksessä kysyttiin olivatko vastaajat havainneet pihaympäristössään (esimerkiksi koti-, piha-alue, rappukäytävä) turvallisuusongelmia, johon 36,8 prosenttia vastasi kyllä (Kuvio 8). Tiedusteltaessa kuinka ongelmia voitaisiin korjata sekä kenen vastuulla korjaaminen on vastauksia, kommentteja ja ehdotuksia tuli 123 kappaletta. Vastauksissa korostui muun muassa teiden talvikunnossapito, pyöräteiden ja liuskojen rakentaminen kadun reunoihin sekä yleinen vastuu ja velvollisuus. Monissa vastauksissa tuotiin esille kysymys kenen vastuulla on auttaa vanhuksia pihatöissä. Vanhuksille tapaturmariskiä koettiin myös aiheuttavan raskaiden palo-ovien sekä taloyhtiöiden hissittömyyden. Alle on muutamia poimittuja kommentteja (123 kappaletta):

- ”Piha- ja katualueen liukkaita tulisi torjua tehokkaalla hiekottamisella. Portaissa kaatumista ja liukastumista estää liukuesteillä tai karhennetulla pinnalla, rappukäytävien valaistusta tulisi parantaa, valaistuksen tulisi palaa jatkuvasti. Asiattomien pääsy rappukäytävään tulisi estää nykyistä tehokkaammin. Hissit(tilavia) tulisi rakentaa hissittömiin taloihin, hissikuilu vaikka rakennuksen nykyisen ulkoseinän ulkopuolelle, ellei mahdu porrastilaan”
- ”Suurin ongelma on ehkä se että ihmiset eivät ilmoita havaitsemistaan ongelmista eteenpäin, vaan päivittelevät vaan että tuotakaan ei ole korjattu. Välttämättä vastuussa oleva ihminen ei tiedä että ongelma on olemassakaan.”
- ”Jokaisella kansalaisella on ainakin ilmoitus/varoitusturvallisuus, jos huomaa ympäristössään vaaratekijän.”
- ”Rollaattoria ei voi säilyttää kerrostalon käytävässä paloturvallisuus syistä”
- ”Maatilalla on aina turvallisuusriskejä, vaikka niihin kuinka pyritäänkin kiinnittämään huomiota”

Kuvio 8. Oletko havainnut pihaympäristössäsi (esimerkiksi koti-, piha-alue, rappukäytävä) turvallisuusongelmia?

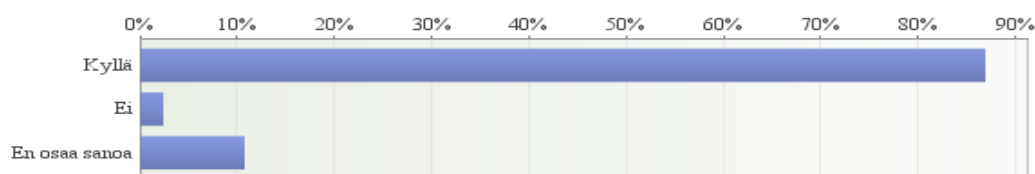

Arjen turvallisuus; palveluiden toimivuus

Arjen turvallisuuteen; palveluiden toimivuuteen liittyen kysyttiin ensimmäisenä vastaajilta kokivatko he, että asukkaiden omalla toiminnalla voidaan merkittävästi vaikuttaa kaupungin turvallisuuteen. 87,2 prosenttia vastasi kysymykseen kyllä (Kuvio 9.) Kysyttäessä millaiseen toimintaan he itse olisivat valmiita osallistumaan, vastauksissa korostui valistus, välittäminen, yhteisöllinen toiminta, asukkaiden kuuleminen sekä oman esimerkin tärkeys. Alla on muutamia vastaajien ehdotuksia ja kommentteja (117):

- ”Turvallisuuskoulutukset, valistustyö, tiedottaminen”
- ”Talkootoimintaa voidaan elvyttää vaikkapa Peltosalmen kaupunginnosayhdistyksen puiden raivaustalkoiden ja yleisen siistimisen tavoin. Samoin esim. uimarantojen ja puistoalueiden siivoustalkoilla jne. Yhteinen tekeminen yhdistää ja itse siivottua ei niin helposti sotketa. Nuorisoa voisi työllistää ympäristön siivoamisella => paikkojen sotkeminen luultavasti vähenisi.”
- ”Esim. viikonloppuisin vapaaehtoisella katupartioinnilla nuorten keskuudessa, auttamalla väsyneitä juhlijoita, tekemällä vanhusten parissa vapaaehtoistyötä.”
- ”Aktivoimaan lähiympäristön asukkaita turvallisuuskysymyksissä. Ilmoittamaan jollekin taholle turvallisuuteen liittyvistä ongelmista. Voisi olla vaikka kuntien nettisivuilla sellainen palautekanava, jonne voisi kirjata havaitsemiaan ongelmia. Tärkeää olisi, että kuntalainen näkisi, miten asiaa on hoidettu eteenpäin ja lopulta näkisi myös sen, että ongelma on hoidettu kuntoon.”
- ”katupäivystäjät mitä täällä Sonkajärvellä on, ovat tosi hyviä kun toimivat näkyvästi. Poliiseja kun on nykyään aivan liian vähän ja eivät paljoa pikku kylillä näy, niin ainakin tapahtuma iltoina jolloin katupäivystäjät ovat liikkeessä he korvaavat poliiseja. Heidän ei tarvitse välttämättä kuin olla näkysillä niin nuoret vähentävät pelleilyä.”

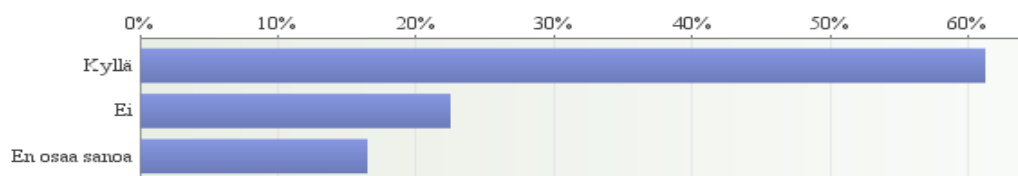
Kuvio 9. Asukkaiden omalla toiminnalla voidaan merkittävästi vaikuttaa kaupungin turvallisuuteen?

Seuraavaksi kysyttiin kokivatko vastaajat liikenneturvallisuuden heikentyneen viimeisen viiden vuoden aikana, johon kyllä vastasi 61,2 prosenttia (Kuvio 10). Tiedusteltaessa kuinka liikenneturvallisuutta voitaisiin parantaa, vastauksissa korostui poliisien läsnäolo, valvonta, rangaistukset, teemapäivät, nuorena aloitettava valistus sekä kevyenliikenteenväylien rakentaminen. Yksittäisenä ryhmänä rattijuopot nousivat voimakkaasti esille useissa kommentteissa. Myös vanhusten lisääntyvä määrä liikenteessä huoletti osaa vastaajista. Seuraavaksi muutamia vastaajien kommentteja (167 kappaletta):

- ”Valvontaa ja liikennetempauksia järjestämällä. Esim. suojatiekäyttämisen teemapäivä voitaisiin järjestää.”
- ”Muuttamalla henkilökohtaista käyttäytymistä liikenteessä ja poliisin valvonnan lisäämisellä.”
- ”Asennekasvatus, konkreettisia esimerkkejä ja kokemuksellista oppimista nuorille. Esim. kolarisimulaatiot, samaistumismahdollisuuksia onnettomuustilanteisiin, esimerkkejä turvallisesta ja turvattomasta toiminnasta. Nimenomaan kokemuksellisia ja elämyksellisiä, saarnat harvoin tehoavat!”
- ”Ajojatoille rakennetut hidasteet ovat olleet hyvät. Vielä kaipaisin:
*Katukiveysten korjaamista kevyenliikenteen osalta (esim. korkea katukiveys hankaloittaa pyöräilyä suojatien yli)
*Voisiko torin ympäristön kadut (Säästöpankin edestä ja Kauhasen liiketalon edestä) nimetä ”kävelykaduiksi”?”
- ”Liikenneturvallisuussuunnitelmassa esille nousseet fyysiset ongelmakohdat tulee korjata nopeasti ja tehokkaasti. Asennekasvatukseen tulee panostaa erityisesti nuorten kohdalla kaikilla mahdollisilla keinoin niin päiväkodeissa, kouluissa kuin nuorisotyön puitteissa. Vanhempien valmiuksia turvalliseen liikennöintiin pitää myös parantaa.”

Kuvio 10. Koetko liikenneturvallisuuden heikentyneen viimeisen viiden vuoden aikana?

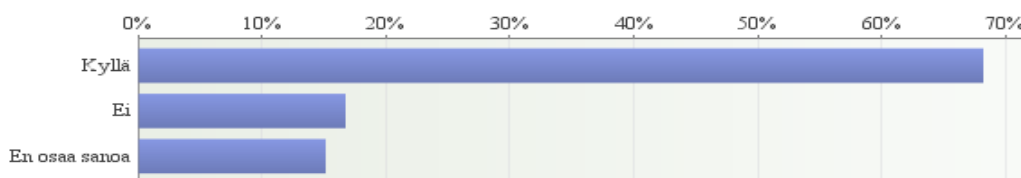

Kolmantena kysyttiin kokivatko vastaajat koulu- tai työpaikkakiusaamisen vakavana ongelmana, johon kyllä vastasi 68,4 prosenttia vastaajista (Kuvio 11). Kysyttäessä kuinka koulu- tai työpaikkakiusaamista voitaisiin ehkäistä, toivottiin välitöntä puuttumista ja asiaan

tosissaan ottamista, keinovalikoiman moninaistamista sekä koulun ja vanhempien parempaa yhteistyötä. Vastauksissa korostui myös tulkintaongelma, mikä on kiusaamista sekä kuinka raportoida asiasta eteenpäin, erityisesti jos kiusaaja on pomo. Seuraavassa muutamia vastaajien kommentteja (163 kappaletta):

- ”koulukiusaamiseen nollatoleranssi ja opettajille ja nuorten kanssa työskenteleville koulutusta, kuinka puuttua koulukiusaamiseen mahd. varhaisessa vaiheessa. Koulukiusaamista on Iisalmessa todella paljon ja se jatkuu koulupäivän jälkeen netissä”
- ”Koulussa vähintään tunti/viikko oppilaille koulukiusaamiseen liittyvää juttua... Kiva koulu- kampanja sinänsä hyvä, mutta ei jostain syystä kyllä toimi käytännössä!”
- ”Vanhemmat enemmän mukaan toimintaan esim. yläkoulussa.”
- ”Vanhempien ja koulun tiiviillä yhteistyöllä. Esim. tekstiviestit ja sähköpostit. Niin pysytään reaaliajassa.”
- ”Opettamalla jo pienestä lapsesta lähtien hyväksymään erilaisuus ja kunnioittamaan muita ihmisiä.”
- ”Koulujen opettajilla ja työpaikkojen esimiehillä tulee olla jämäkkä ja rohkea puuttumisen malli sekä selkeä oikeustaju. Koululaisia ja työntekijöitä tulee kouluttaa estämään kiusaukset ja tuomitsemaan ne jyrkästi.”
- ”Tuhannentaalan kysymys. Koulukiusaamisen ehkäisy koululla työskentelevänä todella haastavaa. KIVA-koulu toiminta hyvä. Ilmaisutaidontunneilla ryhmätyöskentely- ja kommunikointitaitoja, Lisää niitä!”
- ”Se onkin kova projekti. Minä otan kantaa koulu puolelle koska olen nuori. Olenkin aiheesta kirjoittanut aineen, jossa totesin että parhaiten tällaiset asiat hoidetaan esim. ”tukareiden” (tukioppilaiden) kautta. Opettajat eivät millään pysty oikeasti kovin paljoa tällaiseen vaikuttamaan, puhumattakaan ehkäisemisestä. Korkeintaan lopettamaan huomattavan kovan tason kiusaamisen niin että kova kiusaaminen loppuu mutta jäljelle jää tietty kränä. Tukarit taas ovat itsekin oppilaita, ja soluttautuvat joukkoon jolloin he voivat luoda yhdessä joka porukoihin tietyn tyylin jolloin halveksitaan kiusaamista ja kiusaajia. Näiden henkilöiden pitäisi olla vahvoja persoonia ja henkilöitä jotka ovat sopivia tähän hommaan.”
- ”Kiusaajille apua. Nykyään kiusattu saa apua helposti. Kiusaajalla on ongelmia, jos täytyy kiusata muita”

Kuvio 11. Koetko koulu- tai työpaikkakiusaamisen vakavana ongelmana?

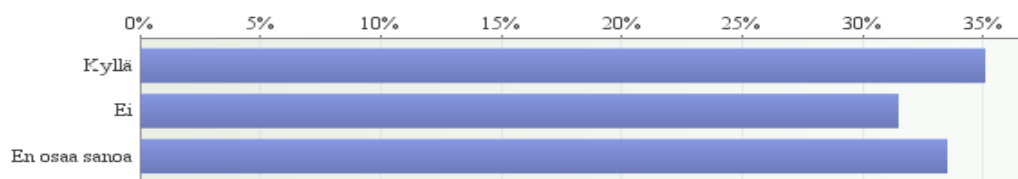

Tiedusteltaessa tavoittaako kunnan viestintä kuntalaiset vastaukset jakaantuivat hyvin tasaisesti. 31,6 prosenttia koki, ettei kunnan viestintä tavoita kuntalaisia (Kuvio 12). Kysyttäessä kuinka kunnan viestintää voitaisiin parantaa, tuotiin esille muun muassa, ettei kaikilla ole internetiä tai tietotaitoa löytää haluamiaan asioita kunnan internetsivuilta. Lisäksi toivottiin informaation jakamista monipuolisesti eri tiedotuskanavien, kuten lehtien, radion,

television, internetin ja infotaulujen kautta. Vastauksia tuli yhteensä 95 kappaletta, joista muutamia seuraavaksi:

- ”selkeämmät nettisivut sekä kaupungille että varsinkin SOTelle (aukeavat hitaasti, päävalikot sekavia, kaikkien palv.alueiden sivut ei ajantasalla)”
- ”Tekemällä esim. nettisivut sellaisiksi, että tieto löytyy nopeasti. Liian mionivaiheisten linkkien takaa haettava tieto on vaikea hakea eikä tavoita henkilöitä, jotka eivät ole rutinoituneita netin käyttäjiä. Nykyiset sivut ovat visuaalisesti hienoja, mutta tarvittavien tietojen hakeminen vie liian paljon aikaa ja vaatisi kuntalaisilta organisaatiorakenteen ja kunnan eri tehtävien sisältöjen tuntemusta.”
- ”Voisiko esim. kaupungin sivuille tultaessa olla PopUp-näyttö, joka läväyttäisi keskeiset uutiset näkyville heti sivuille tultaessa.”
- ”Sos.median saralla olisi tehtävää”
- ”Kirjoittamalla asioista jokaiseen paikallislehtiin tai postittamalla tiedotteita”
- ”Esim. ennen elokuvan alkamista elokuvateatterissa valkokankaalla ilmestyisi joku viesti”

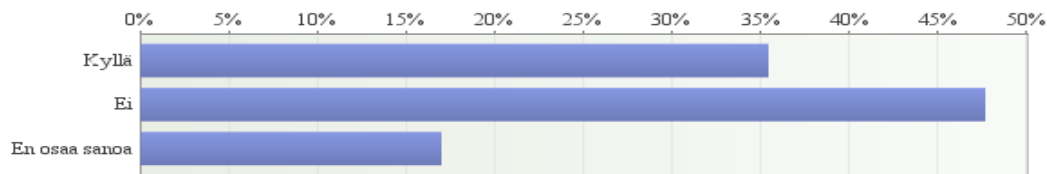
Kuvio 12. Koetko, että kuntien viestintä tavoittaa kuntalaiset?

Kysyttäessä vastaajilta ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuudesta 48,4 prosenttia ilmoitti sen olevan riittämätön (Kuvio 13). Kysyttäessä kuinka kyseisiä palveluita voitaisiin parantaa, vastauksissa korostui huoli poliisin ja pelastustoimen saatavuudesta, pitkästä aikaviiveestä sekä palveluiden jatkuvasta heikkenemisestä. Kommenttien perusteella palotoimen saatavuus koettiin parempana kuin kahden muun edellä mainitun. Lisäksi vastaajat kommentoivat useasti ensiavun hitautta sekä lääkärin riittämättömänä koettua määrää. Seuraavassa muutamia kommentteja ja ehdotuksia (130 kappaletta):

- ”Iisalmen osalta suht. ok, mutta lähikunnissa saatavuus vaihtelee ja lisää turvattomuutta.”
- ”Palotoimi käsittääkseni on nopeasti saatavissa, mutta ambulanssin ja poliisin saatavuus ei ole niin taattua ja se pelottaa, jos itse olet se henkilö, joka on esim.kolaripaikalla ensimmäisenä, että kuinka pian apu tulee ja miten paljon pitää itse osata.”
- ”poliisin läsnäolo on satunnaista ja se näkyy katukuvassa, koltostellaan kun siihen annetaan mahdollisuus. Poliisin läsnäolo rauhoittaa”

Kuvio 13. Koetko ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävänä Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella?

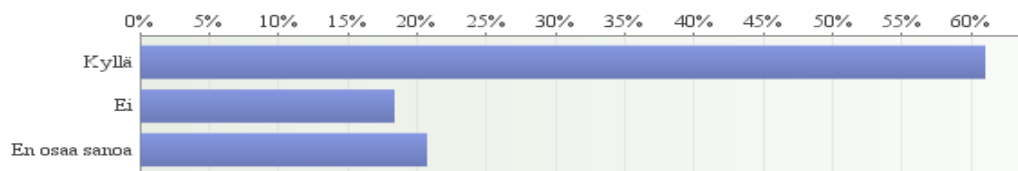

Syrjäytymisen ehkäisy

Syrjäytymisen ehkäisyyn liittyen kysyttiin ensimmäisessä kysymyksessä kokivatko vastaajat, että yhteisöllisyydessä tai muiden ihmisten huomioimisessa olisi puutteita, johon 61,2 prosenttia vastasi kyllä (Kuvio 14). Tiedusteltaessa kuinka vastaajien mielestä voisimme parantaa yhteisöllisyyttä sekä muiden ihmisten huomioimista, vastauksissa korostui erityisesti perheiden ja koulujen merkitys sekä toivottiin lapsiperheiden parempaa tukemista. Lisäksi kritisoitiin jatkuvaa kiirettä ja toivottiin suurempaa ennakkoluulottomuutta sekä parempaa tiedottamista ja muiden huomioimista. Yleisesti ottaen vastauksista korostui yhteisvastuun ottamisen tärkeys ja koko kylä kasvattaa -periaate. Seuraavassa muutamia vastaajien kommentteja/ ehdotuksia (109 kappaletta):

- ”Ihmiset erakoituvat eivätkä enää touhua porukalla! Kylätoimikuntien kautta asiaa voisi vilkastuttaa ja saada mukaan aktiivisempaan toimintaan. Samalla luontevasti tulisi uusi tuttavien ja sosiaalinen elämä luultavasti tulisi vilkastumaan”
- ”Kotikasvatus on tärkein. Koulu voi auttaa, mutta vastuu on kotona.”
- ”Erilaisia lehtikirjoituksia, asiantuntijoita. Valistusta ihmisille, luentotilaisuuksia..”
- ”Yhteisöllisyydellä pitää olla jokin yhteinen tavoite, jonka vuoksi toimimme. Pelkän yhteisöllisyyden käsitteen taakse meneminen ei ole yhteisöllisyyttä.”
- ”Mielenterveystyöhön pitäisi saada lisää väkeä. Vielä kymmenen vuotta sitten mielenterveyshoitajat pystyivät järjestämään asiakkailleen myös erilaista toimintaa. Eri viranomaisten yhteistyötä tulisi tiivistää. Seurakunnan tulisi olla aktiivisempi ehkäisemässä syrjäytymistä. Ihmisten luo pitäisi mennä, eikä odottaa heidän yhteydenottoaan.”

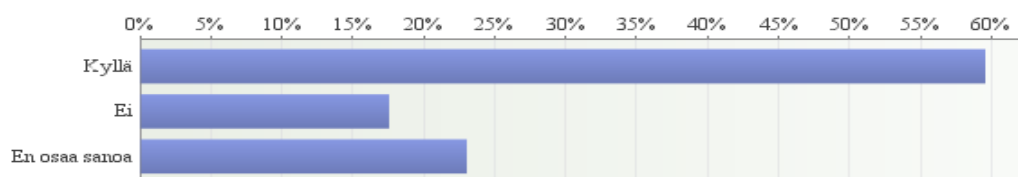
Kuvio 14. Koetko yhteisöllisyydessä tai muiden ihmisten huomioimisessa olevan puutteita?

Toisena kysyttiin kokivatko vastaajat lapsiperheiden ongelmien lisääntyneen, johon 60 prosenttia vastasi kyllä (Kuvio 15). Kysyttäessä kuinka sinun mielestäsi lapsiperheiden selviytymistä voitaisiin edistää, korostui vastauksissa lapsiperheiden auttaminen ja ongelmien parempi havaitseminen. Vastauksissa korostettiin neuvolan, päiväkodin ja koulun merkitystä. Kommenteissa (126 kappaletta) tuli esille muun seuraavaa:

- ”Lapsiperheille pitäisi saada tukea silloin, kun pahimmat ruuhkavuodet ovat menossa. Uupumus työn ja perheen kanssa koettelee monia vanhempia.”
- ”Neuvolatyöhön enemmän resursseja, perhetyöntekijöitä palkkaamalla. Paljon nuoria perheitä, joilta puuttuu ”vanhempien” tuki, perheet ovat repaleisia. Nuorille mahdollisuus tulla kuulluksi ja jonkun heitä pitää opastaa ja neuvoa.”
- ”Äitiysneuvolan tuki jo lasta odottaville perheille, vanhempainkoulua jne. arkielämän opastusta henkilökohtaisesti ja pienryhmissä. Perheen kasvaessa lastenneuvolan huolenpito ja suora kontakti lapsen perheeseen, apua arjen pieniinkin asioihin. Sosiaalityö täytyy tehdä perhekeskeisemmäksi myös. Virkailijat toimistoista koteihin auttamaan. Kodinhoitajat takaisin! Enemmän resursseja varhaiseen kasvuun ja perheiden tukeen!”
- ”Kotihoitajat takaisin kaikille perheille”

Kuvio 15. Koetko lapsiperheiden ongelmien lisääntyneen?

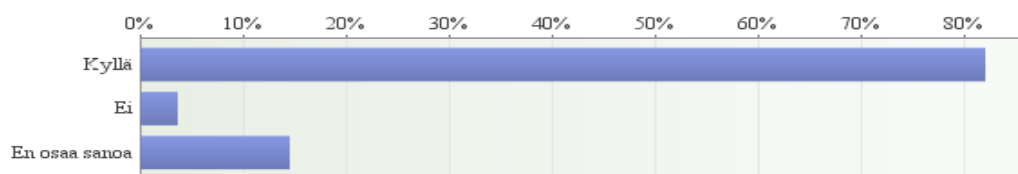

Seuraavaksi kysyttiin pitäisikö vastaajien mielestä lasten ja nuorten mahdollisuutta osallistua eri järjestöjen toimintaan paremmin mahdollistaa huolimatta vanhempien tuloista. Kysymykseen vastasi kyllä 82 prosenttia vastaajista (Kuvio 16). Tiedusteltaessa kuinka nuorten syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä, vastaajat toivoivat laajempia harrastusmahdollisuuksia, päihteettömiä tapahtumia, kesätöitä sekä eritoten nuorten laajempaa ja parempaa kuulemistä. Vastauksissa korostettiin myös vanhempien vastuuta sekä

tukea vähävaraisemmille perheille. Vastaajat kommentoivat (131 kappaletta) asiaa seuraavasti:

- ”Lapsille ja nuorille vapaa-ajan harr.mahd. tarjontaa enemmän (esim. toiminta johon ei tarvitse sitoutua harrastamaan koko kautta, vaan voi tutustua eri harr.lajeihin, nuorten aktivointia esim. koulun kautta... oppilaskuntatoimintaa lisää ja pitkäjänteisyyttä siihen”
- ”mielekästä tekemistä ja harrastusmahdollisuuksia + varhainen puuttuminen mahdollisiin ongelmiin”
- ”Liikuntapaikat maksuttomaksi alle 18-vuotiaille suunnatulle maksuttomalle toiminnalle”
- ”Lisäämällä harrastusmahdollisuuksia, kokoontumistiloja. Ja niihin paikalle joku jolle nuoret voivat puhua, vaikka nimettöminä jos niin haluavat.”
- ”Tiedottamalla enemmän kerhoista, uusista harrastusmahdollisuuksista & kokoontumisista eri teemojen tiimoilta”

Kuvio 16. Pitäisikö lasten ja nuorten mahdollisuutta osallistua eri järjestöjen toimintaan mahdollistaa entistä paremmin huolimatta vanhempien tuloista?

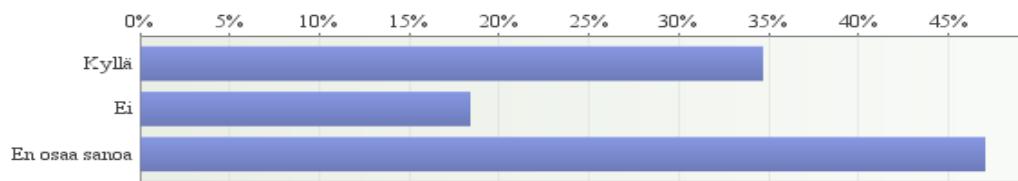

Neljäntenä syrjäytymisen ehkäisy kysymyksenä kysyttiin kokivatko vastaajat erityisryhmien saavan riittävästi tukea kunnan puolesta, johon 18,4 prosenttia vastaajista totesi tuen olevan riittämätöntä (Kuvio 17). Huomion arvoista kuitenkin on, että 47,2 prosenttia vastasi kysymykseen, ettei osaa sanoa (Kuvio 17). Kysyttäessä kuinka erityisryhmien palveluita voitaisiin kehittää, vastaajien kommenteissa korostui erityisryhmien parempi mukaan ottaminen niin työelämässä kuin julkisissa palveluissa. Lisäksi vastaajat toivoivat lisähenkilökuntaa, erityisryhmien parempaa kuulemistä sekä tietoisuuden levittämistä. Vastaajat kommentoivat (52 kappaletta) muun muassa seuraavaa:

- ”Ottamalla 'erityisihmisiä' mukaan työelämään ja harrastuksiin mukaan ns. normaalien kanssa niin paljon kuin mahdollista. Myös tietojen ja tietoisuuden lisääminen ns. normaalien keskuudessa helpottaisi yhteiseloa ja vähentäisi pelkoja molemmilla.”
- ”Lisää työntekijöitä yksiköihin, liian vähän vammaisilla omahoitajia, joten esim. matkailu ei onnistu.”
- ”Vammaisaioista ei ole juurikaan tietoa”
- ”Mielestäni kehitysvammaisten oikeudet ovat varsin hyvin nykyään otettukin huomioon, enemmän kiinnittäisin huomiota esim. mielenterveysongelmaisiin.”

- ”Lisäämällä omaisten ja Soten yhteistyötä”

Kuvio 17. Koetko erityisryhmien saavan riittävästi tukea kunnan puolesta?

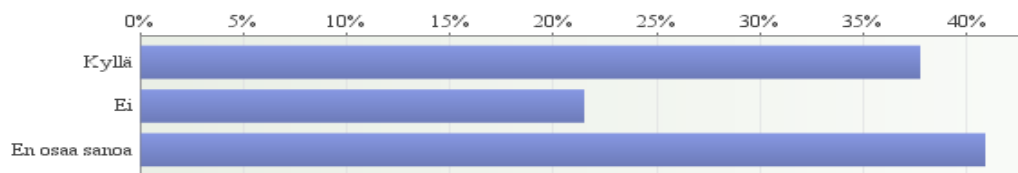

Väkivallan hallinta ja ehkäisy

Väkivallan hallintaan ja ehkäisyyn liittyen kysyttiin ensimmäisenä kokivatko vastaajat perheväkivallan vakavaksi ongelmaksi Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella, johon 38,2 prosenttia vastasi kyllä. Huomion arvoista kuitenkin on, että 41,2 prosenttia vastaajista valitsi, en osaa sanoa kohdan. (Kuvio 18.) Kysyttäessä kuinka vastaajien mielestä perheväkivaltaa voitaisiin ehkäistä, toivottiin lapsesta asti lähtevää arvovalistamista, asian puheeksiottamista sekä tietoisuuden levittämistä. Lisäksi kommentoissa toivottiin viranomaisten parempaa taitoa käyttää olemassa olevaa tietoa hyväkseen. Vastaajat kommentoivat/ ehdottivat (102 kappaletta) muun muassa seuraavaa:

- ”Puuttumalla siihen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ottamalla se puheeksi esim. jos asuu naapurissa. Keskustelemalla asiallisesti tilanteesta.”
- ”Yhteisöllisyys - havainnoidaan ja ilmoitetaan tarvittaessa viranomaisille, jotka tekevät omat tärkeät ”juttunsa”. Päivystyksessä pitää katsoa kävijöitä tarkasti - voisiko esim. vamma johtua väkivallasta?”
- ”Aggressiivisuus opitaan kotona. Jo neuvoloihin aggressiivisuusseulakysely-> mini-interventio. Päivähoidossa ja peruskoulussa varhainen puuttuminen ja tuki aggressiiviseen käytökseen.”
- ”Perheväkivalta on aika piilossa, ulkopuoliset eivät välttämättä pääsee auttamaan, vaikka tahtoisivatkin, koska perheenjäsenet suojelevat toisiaan. Tässäkin asiassa asennekasvatus ja väkivallan uhrien rohkaiseminen avun hakemiseen. Pitäisi luoda ja saattaa tunnetuksi jokin paikallinen helpon avun kanava. Omaisat, äitiys/lastenneuvola, kouluterv./oppilashuolto sekä kodinhoitajat ja perhetyöntekijät ovat avainasemassa havaitsemaan avun tarpeen.”

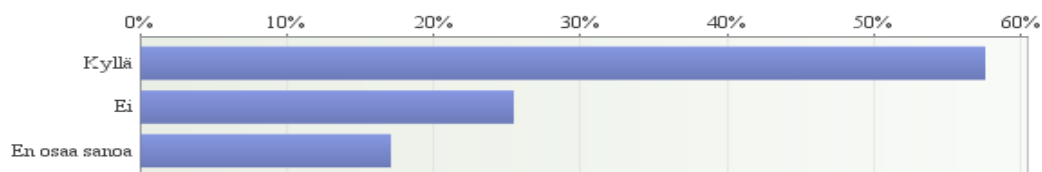
Kuvio 18. Koetko perheväkivallan vakavaksi ongelmaksi Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella?

Seuraavana kysyttiin vastaajilta lisäisikö valvontakameroiden asennus heidän iltaisin kokemaansa turvallisuuden tunnetta liikuttaessa keskusta-alueilla. Vastaajista 58 prosenttia vastasi kyllä (Kuvio 19). Kysyttäessä keinoja kuinka ihmisten keskusta-alueilla iltaisin kokemaa turvattomuuden tunnetta voitaisiin vähentää, vastaajat toivoivat lisää poliiseja, katupartioita sekä valvontaa. Lisäksi toivottiin ravintoloiden jatkoaikojen vähentämistä, turvalaitteita kauppojen myyjille ilta-aikaan sekä parempaa katujen valaistusta. Seuraavaksi muutamia vastaajien ehdotuksia/ kommentteja (112 kappaletta):

- ”Juuri nämä valvontakamerat olisivat paikallaan ja varsinkin niistä näkyvästi tiedottaminen ennaltaehkäisee varmasti monta tappelua yms. Koska ei kukaan halua ehdoin tahdoin varmasti taltioiduksi valvontakameraan pahoja touhutessaan!”
- ”Elävä kaupungin keskusta, jossa on ihmisiä ja toimintaa ehkäisevät turvattomuutt.”
- ”Poliisit ja vartiointi näkyvämmäksi. Ei selvästi päihtyneitä ulkoalueille. Kunnollinen katuvalaistus. Valvontakamerat, jotka yleisesti tiedossa.”
- ”Iisalmen baarikadulle useita valvontakameroita”

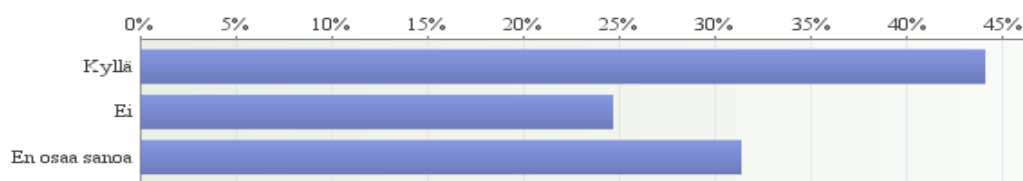
Kuvio 19. Lisäisikö valvontakameroiden asennus iltaisin kokemaasi turvallisuuden tunnetta liikkuessasi keskusta-alueilla?

Kolmantena väkivallan hallinta ja ehkäisy kysymyksenä kysyttiin kokivatko vastaajat internetin välityksellä tapahtuvan uhkailun ja kiusaamisen vakavana asiana, johon kyllä vastasi 44,4 prosenttia (Kuvio 20). Tiedusteltaessa kuinka ongelmaan voitaisiin puuttua, vastaajat toivoivat yhteisten pelisääntöjen luomista ja valistusta sekä lapsille että vanhemmille. Lisäksi korostettiin, että vanhempien tulisi olla kiinnostuneita lastensa tekemisistä, nettipoliisin lanseeraamista ja ilmoituskynnyksen madaltamista. Kommenteissa (94 kappaletta) tulisi esille muun muassa seuraavaa:

- ”Osallistamalla lasten kanssa internetin käyttöön - keskustelemalla, mitä lapsi on netissä tehnyt. Osoittamalla kiinnostusta lapsen tekemisiin.”
- ”Mediakasvatusta lapsille, nuorille ja vanhemmille. Vanhemmat seuraamaan tarkemmin lastensa mediakäytöstä. Esim. alaikäiset eivät pääsisi avaamaan tilejä.”
- ”Netti poliisit ja niistä tieto levittäminen, kaikki eivät edes tiedä heidän olemassa olostaan.”
- ”Lasten ja nuorten nettikiusaamiseen pitäisi voida vanhempien puuttua. Yleinen asennekasvatus taas sinnikkäästi malliksi. Vakavat rikkeet saatava rangaistusten piiriin.”
- ”Tietoa, koulutusta, vanhempainiltoja, mediakasvatusta.”
- ”Mieti mitä nettiin itsestäsi laitat. Jos et uskalla sanoa kirjoitusta torilla ääneen, älä kirjoita.”

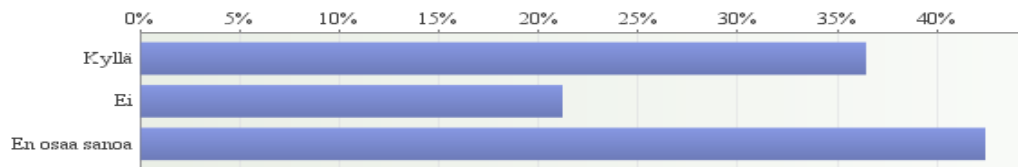
Kuvio 20. Koetko internetin välityksellä tapahtuvat uhkailun ja kiusaamisen vakavana ongelmana?

Seuraavaksi kysyttiin kokivatko vastaajat asiakaspalvelutehtävissä toimiviin kohdistuvan uhkailun lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana. 36,4 prosenttia vastasi kyllä, suurimman vastausprosentin keräsi kuitenkin vaihtoehto en osaa sanoa, jonka valitsi hieman reilu 40 prosenttia vastaajista (Kuvio 21). Kysyttäessä kuinka uhkailua voitaisiin ehkäistä, vastaajat toivoivat turvakoulutusta, tietoutta, asian esille oloa, työparitoimintaa ja AVEKKI -koulutusta. Vastaajat kommentoivat/ ehdottivat (85 kappaletta) muun muassa seuraavaa:

- ”Toimivilla työjärjestelyillä: riskipaikoissa (työvoimatoimi, sosiaalitoimi...) useampi ihminen samoissa tiloissa tai lähekkäin, turvalaitteiden hyväksikäyttö. Koulutetaan asiakaspalvelijoita olemaan provosoitumatta. Poliisilla on nykyisin hyvä koulutus ei-provokatiivisen työotteen käyttöön.”
- ”Koulutus, kohtaaminen, tieto, turvallisuutta lisäävät rakennelmat”
- ”Nollatoleranssi ja siitä tiedottaminen.”
- ”Aina keskuudessamme liikkuu henkilöitä, jotka ovat uhka turvallisuudelle. Asiakaspalvelutehtävissä toimivia henkilöitä pitäisi kouluttaa tunnistamaan uhkatekijät ja selviytymään uhkaavista tilanteista.”
- ”Esim. avekki-koulutukseksella. Saa tietoa, miten varaudutaan tällaisiin tilanteisiin. Tietyissä paikoissa vartijoiden lisääminen.”
- ”Voimaan tullut lakimuutos hyvä, mutta siitä pitäisi ihmisiä tiedottaa enemmän”

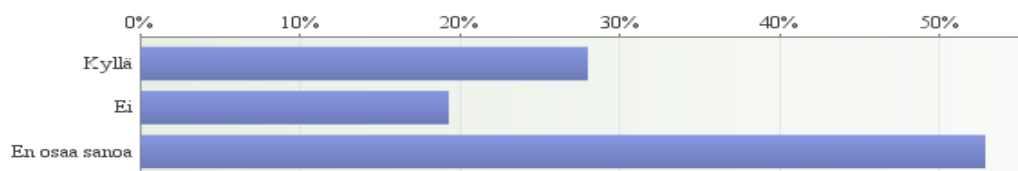
Kuvio 21. Koetko asiakaspalvelutehtävissä toimiviin kohdistuvan uhkailun lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana?

Viimeisenä syrjäytymisen ehkäisy kysymyksenä kysyttiin näkivätkö vastaajat vanhusten lähisuhdeväkivallan tai taloudellisen hyväksikäyttämisen vakavana ongelmana, johon kunnan tai kaupungin tulisi löytää keinoja. Kysymykseen vastasi 52,8 prosenttia en osaa sanoa ja 28 prosenttia kyllä (Kuvio 22). Kysyttäessä kuinka ongelma voitaisiin ratkaista, vastaajat kokivat ongelman olevan asian esilletuonnissa. Vastaajat kommentoivat (50 kappaletta) asiaa esimerkiksi seuraavasti:

- ”Jos vanhusten luona käyvät (esim. kotipalvelun ihmiset) tunnistavat ongelman, on siihen puututtava vaikka poliisin kautta.”
- ”Kunnassa on lähisuhdeväkivallan ehkäisyohjelma, jossa on hyvät strategiat myös vanhuksille.”
- ”Kotisairaanhoido käymään ja puhumaan, tarvittaessa sosiaalitoimi mukana. Kerrotaan oikeuksista - toiselta ei saa pyytää uhkailemalla, jne”
- ”Ongelman tunnistaminen on mahdotonta, jos uhkauksen kohde ei ole tekemisissä viranomaisten kanssa. Pitäisi palata vanhaan käytäntöön, että viranomaisten teholta käytäisiin vanhusten luona.”
- ”Terveystieteiden henkilökunnan yhteistyö, ammattitaito, resurssit”

Kuvio 22. Näetkö vanhusten lähisuhdeväkivallan tai taloudellisen hyväksikäyttämisen vakavana ongelmana, jonka ehkäisyyn kunnan tai kaupungin tulisi löytää keinoja?

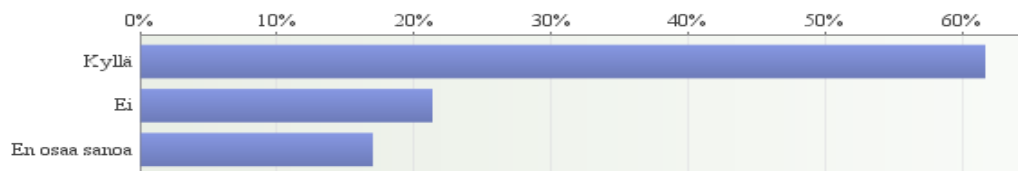
Päihteiden käyttöön vaikuttaminen ja omavalvonnan edistäminen

Päihteiden käyttöön vaikuttamisesta ja omavalvonnan edistämisestä kysyttiin ensimmäisenä kokivatko vastaajat nuorten päihteiden käytön lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana. Kysymykseen vastasi kyllä 62,4 prosenttia vastaajista (Kuvio 23). Tiedusteltaessa kuinka

sinun mielestäsi nuorten päihteiden käyttöä voitaisiin ehkäistä, korostui vastauksissa vanhempien oma esimerkki, nuoriin kohdistunut valvonta sekä toive, että nuorille saataisiin iltaisin enemmän mielekästä tekemistä. Vastaajat kommentoivat (135 kappaletta) asiaa muun muassa seuraavalla tavalla:

- ”Esim. yhteinen vanh.ilta, jossa mukana koulun lisäksi poliisi, Stoppi ja nuorisotyö.”
- ”Humalan ihannoitiin kulttuurimuutos keskustelulla. Vaihtoehtoisia tekemistä ja vapaa-ajanviettoa. katurallirajoitukset. Monipakkausmuunti pois. Jatkoajat pois ravintoloilta. Keskusta oikeasti hiljenemään aiemmin. Kauppojen parkkialueiden valvonta. ÄLÄ VÄLITÄ julisteet kaljaosastolle ja parkkipaikalle. Keskustelua mediaan ja työpaikoille: millaisessa kotikaupungissa viihdyt.”
- ”Vanhempien valvova rooli on ensisijainen”
- ”Varhainen puuttuminen alkaen neuvolasta kun tiedetään lapsen sosiaalinen verkosto. Infoa päihteiden käytön vaikutuksista jo ala-asteella, yleisen ”hyväksyvän” päihdekulttuurin muuttaminen ei hyväksyttäväksi. Vaatii valtakunnallista muutosta, esim. mainonnan osalta. Kulttuurimme on vääristynyt, koska pidetään jotenkin itsestään selvänä, että nuori juo.”
- ”Valistus ja valvonta. Vanhempien puuttuminen asiaan.”

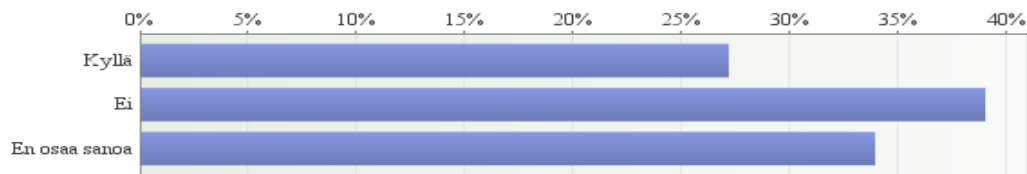
Kuvio 23. Koetko nuorten päihteiden käytön lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana?

Seuraavaksi tiedusteltiin vastaajilta olisivatko he itse valmiita osallistumaan nuorten päihteiden käytön valvontaan enemmän. Kysymykseen 27,6 prosenttia vastasi kyllä, 39,6 prosenttia ei ja 32,8 prosenttia en osaa sanoa (Kuvio 24). Kysyttäessä millaisin keinoin, vastauksissa nousi esille katupartiointi, viranomaisten informointi sekä valistaminen. Alla on muutamia poimittuja kommentteja (71 kappaletta):

- ”Valvonta, keskustelu, ryhmät, koulutus”
- ”Kadulle nuorten pariin, Saapas- yms. toiminta on hyvä”
- ”Omien lasten ”kautta” ainakin (heidän osaltaan), millä tavalla tahansa kunhan on rehellistä”
- ”Katutyö. esim. koulujen loputtua kun nuoret juhlivat -> vanhemmat liikenteeseen ja olemaan ”läsnä””
- ”Koko kylä kasvattaa on hyvä periaate.”

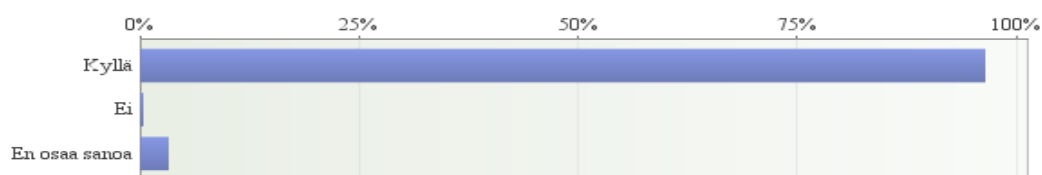
Kuvio 24. Olisitko itse valmis osallistumaan enemmän nuorten päihteiden käytön valvontaan enemmän?

Seuraavaksi kysyttiin vastaajilta kokivatko he rattijuopumukset (autolla, veneellä tai mopolla) vakavana liikenneturvallisuuden vaarantavana ongelmana, johon 96,4 prosenttia vastasi kyllä (Kuvio 25). Tiedusteltaessa kuinka kyseistä ongelmaa voitaisiin vastaajien mielestä ehkäistä, korostuivat vastauksissa alkolukot, poliisin valvonnan lisääminen, rangaistusten koventaminen sekä rikosvälineen pakkolunastaminen valtiolle. Seuraavaksi on muutamia vastaajien kommentteja/ ehdotuksia (145 kappaletta):

- ”Ilmoittamalla virkavallalle heti kun näkee, olipa kyseessä sitten ventovieras, lähiomainen tai puolittutu.”
- ”Tietoa, poliisin näkyvyys, ratsiat, läheisten tarttuminen asiaan, ilmoituskynnyksen madaltaminen”
- Tiedottamisella, asennekasvatuksella ja riittäväillä sanktioilla.
- ”Alkolukot heti ensimmäisen ”käryn” jälkeen pakolliseksi”
- ”Heti ensimmäisen kärkeäamisen jälkeen kortti hyllylle 2 vuodeksi, toisesta 5 vuodeksi ja 3 kärkeäamisestä pois lopullisesta. Lisäksi jokaisella kärkeäämiskerralla menettäisi auton, mikäli se on rekisteröity omiin nimiin.”
- ”Tavallisten ihmisten puuttumiskynnyks matalalle - omat asenteet kuntoon.”

Kuvio 25. Koetko rattijuopumukset (autolla, veneellä tai mopolla) vakavana liikenneturvallisuuden vaarantavana ongelmana?

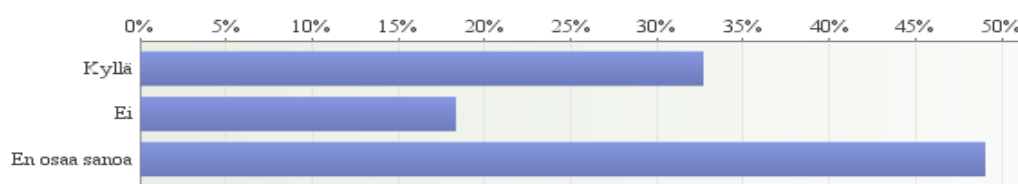

Neljäntenä kysymyksenä päihteiden käyttöön vaikuttamisesta ja omavalvonnan edistämisestä kysyttiin olivatko vastaajat sitä mieltä, että ikääntyvien tai vanhusten alkoholinkäyttö on lisääntynyt. Kyllä vastasi kysymykseen 32,8 prosenttia, ei 18 prosenttia ja en osaa sanoa 49,2 prosenttia (Kuvio 26). Kysyttäessä kuinka se vastaajien mielestäsi ilmenee sekä miten siitä seuraavia alkoholin käyttöhaittoja voitaisiin ehkäistä, vastaajat toivoivat vanhusten vapaa-ajantoiminnan aktivoimista sekä korostivat terveydenhoidosta tulevan valistuksen merkitystä.

Syyksi vanhusten alkoholinkäytölle todettiin useissa vastauksista yksinäisyys. Seuraavaksi on listattu muutamia vastaajien kommentteja/ ehdotuksia (58 kappaletta):

- ”Seuraamalla asiaa terveydenhuollossa ja vanhuksia aktivoivalla harrastustoiminnalla.”
- ”Ikäluokat, jotka ovat tottuneet alkoholin käyttöön monissa tilanteissa, vanhenevat”
- ”Puheeksiotto jo varhaisessa vaiheessa”
- ”Monet vanhemmat juo yksinäisyyteen, jos ei ole omaisia paikkakunnalla. Vapaaehtoistyö.”
- ”Tiedotuksella ja asennekasvatuksella? Terveydenhuoltohenkilöstö pitäisi 'valjastaa' valistamaan.”

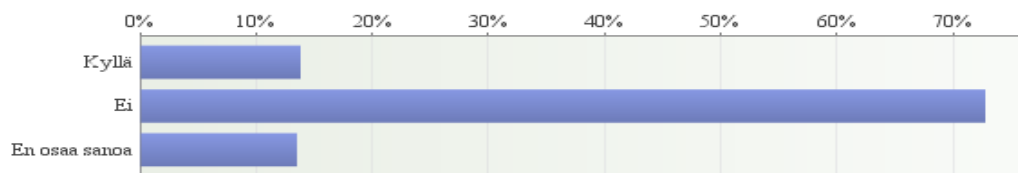
Kuvio 26. Onko ikääntyvien tai vanhusten alkoholinkäyttö lisääntynyt mielestäsi?

Seuraavaksi kysyttiin kokivatko vastaajat, että paikallinen juomakulttuuri vaikeuttaa heidän jokapäiväistä elämäänsä. Kysymyksen vastasi kyllä ainoastaan 14 prosenttia (Kuvio 27). Kysyttäessä millä tavalla ja miten paikalliseen juomakulttuuriin voitaisiin vastaajien mielestä vaikuttaa, kommenteissa toivottiin muun muassa keskikaljojen siirtämistä Alkoon, avunsaannin mahdollistamista aikaisessa vaiheessa, juomakeskeisen ilmapiirin ja kulttuurin muutosta sekä juoppojen siivoamista katukuvasta. Seuraavaksi on listattu muutamia vastaajien kommentteja/ ehdotuksia (58 kappaletta):

- ”Kaikki lähtee perheistä ja sinne annattavasti valituksesta.”
- ”Oman arvon löytäminen ja hyväksytyksi kokeminen ilman alkoholia.”
- ”Pitäisi järjestää niin että alkoholia runsaasti käyttävä perheenisä ei tekisi sitä kotona joka mviikonloppu, menisi jonnekin muualle ryyppäämään, ei lasten nähden”
- ”Valistus kouluissa ja tavoissa. Jo vuosia tai kymmeniä vuosi juoneita on vaikea enää saada lopettamaan. Siksi joudumme maksamaan nykyisen alkoholipolitiikan linjan mukaisia maksuja erittäin monessa asiassa vielä vähintään 50-vuotta. Kysymys kuuluu haluammeko maksaa sitä vielä pitempään.”
- ”Peruspäivärahalla olevat sosiaalihuollon alaisiksi,ei käyttörahaa, kaupasta saisi ostaa tilille ainoastaan ruokaa.”

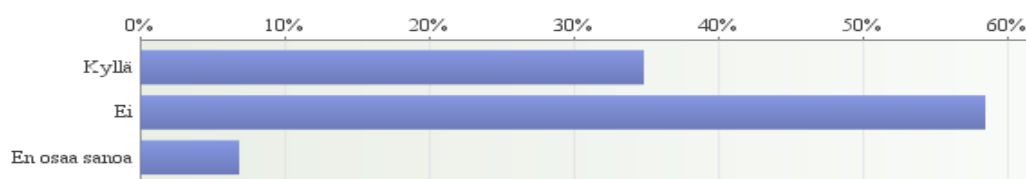
Kuvio 27. Koetko paikallisen juomakulttuurin vaikeuttavan jokapäiväistä elämääsi?

Seuraavaksi kysyttiin olivatko vastaajat koskaan nähneet alaikäisille välitettävän alkoholia, johon kyllä vastasi 34,8 prosenttia vastaajista (Kuvio 28). Tiedusteltaessa kuinka vastaajien mielestäsi alkoholinvälittämistä voitaisiin ehkäistä, korostui vastauksissa valistus, valvonta ja rangaistukset. Lisäksi useissa vastauksissa todettiin, että nuoret saavat alkoholia vanhemmiltaan. Kommenteissa (85 kappaletta) nousi esille muun muassa seuraavaa:

- ”Kauppoihin tietoa, kovemmat rangaistukset välittäjille ja vanhemmille tietoa että omalla alaikäiselle alkoholin ostaminen ei ole laillista! Aika monet vanhemmat ostavat nuoreleen viikonloppukaljat ja siiderit. Kampanjoita aiheeseen liittyen.”
- ”Kovemmat rangaistukset ja tehokkaampi valvonta. Valistus ei enää auta.”
- ”Valvontakamerat elintarvikekauppojen eteen, takapihoille ja sitten säännöllinen valvonta ja etsintä tallenteista - kuka välittää ja kenelle.”
- ”Puuttumalla tiukasti välittämiseen ja rohkaisemalla ihmisiä aina ilmoittamaan havaitsemastaan välittämisestä. Jotakin entisaikojen tapaista ”Jos välität - et välitä” -kampanjaa. Vanhemmille paljon valistusta - monet vanhemmat kuulemma ostavat lapsilleen alkoholia ajatuksena, ettei sitten juo mitä sattuu tai ettei tarvitse varastaa. -Tämähän ei toimi.”
- ”Vanhemmille vanhempainillassa tietoa, miten viina vaikuttaa kehittyvään lapseen/ nuoreen. aikuisten (vastuullisten) linjaus, että juomista ei opetella”

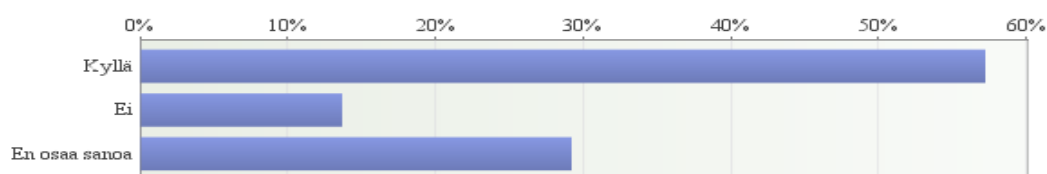
Kuvio 28. Oletko nähnyt alaikäisille välitettävän alkoholia?

Viimeisenä kysyttiin tulisiko vastaajien mielestä anniskeluravintoloiden ja kauppojen omavalvontaa tehostaa. Kysymykseen vastasi kyllä 57,2 prosenttia vastaajista (Kuvio 29). Kysyttäessä kuinka vastaajien mielestäsi omavalvontaan tulisi tehostaa, vastauksista nousi esille ihmisten hyvin vaihtelevat mielipiteet kauppojen ja baarien omavalvonnan toimivuudesta. Vastaajat kommentoivat (59 kappaletta) asiaa muun muassa seuraavasti:

- ”Aika lailla viinaa myydään ravintolassa jo todella päihtyneelle, tätä valvontaa enemmän”
- ”Sisällyttämällä omavalvonta kaikkien myymälöiden prosesseihin entistä tiukemmin ja tarvittaessa asettamalla sanktioita.”
- ”Kauppias vain myy. Ellei myy, haetaan joku toinen ostamaan. Miksi rasittaa kauppiasta tällaisella asialla, kun siitä ei ole hyötyä. Ravintolassa pitäisi pystyä puuttumaan liialliseen juomiseen, mutta mistäs kassalla tietävät, montako kotipaukku on takana? Silmämääräisesti katsottuna saattaa tulla virhearviointaja ja selkkauksia, kun on monenlaisia sairauksiakin, jotka näyttävät humalta. Ravintolariehumisia tulee juuri näistä juomiseen puuttumisista. Jos porukka (joku selvänä) huolehtii jäsenistään, niin se riittää.”
- ”Ymmärrän hyvin, jos kassa ei uskalla olla myymättä humalaiselle tms. kun on illalla yksin työvuorossa.”
- ”Baareille ja tapahtumille omavastuun laajennus”

Kuvio 29. Tulisiko anniskeluravintoloiden ja kauppojen omavalvontaa sinun mielestäsi tehostaa?

G. Vapaa sana/ muut parannusehdotukset

Kyselyn lopuksi tarjottiin vastaajille vielä mahdollisuutta jättää vapaa sana tai muu parannusehdotus. Seuraavaksi on koottu muutamia kommentteista ja ehdotuksista (46 kappaletta):

- ”Yhteiskunnassa on tapahtunut suuria muutoksia! Lapset/nuoret voivat huonosti, aikuiset eivät hahmota omaa tärkeyttään lasten kasvattajina. Nyt eletään kertakäyttökulttuuria, jossa ihmiset ovat itsekkäitä. On oltava omaa aikaa harrastuksille yms. lapset ovat toisarvoinen juttu. Eriarvoisuus on lisääntynyt... on niitä vanhempia, jotka huolehtivat ja välittivät lapsistaan sekä omissa ongelmissa pyöriviä vanhempia!”
- ”Järjestöt mukaan toimintaan ja heille resurssejakin käyttöön... varmasti monessa voisivat olla avuksi!!!”
- ”Kotikasvatusta tuettava enemmän sieltä kaikki vaikeudet ja ilonhetket välittyvät maailmalle.”
- ”Monet parannettavat asiat vaativat suurta kokonaistarkastelua ja arvokeskustelua nykyisen haittojen vähentämiseksi. Liian vähän keskustellaan nuorten syrjäytymisestä ja vanhusten yksinäisyydestä. Kolmannelle sektorille ei tulisi siirtää liian suurta osaa vapaaehtoistoiminnasta.”
- ”Hyvin ja oikein toimiminen voisi olla myös uutinen. - Nykyisin ihmiset ovat julkisuushakuisia; ellei saa positiivista julkisuutta niin tehdään negatiivisia asioita, jolla saa huomiota.
- Hyvät käytännöt ”jakoon” kuntien/ työpaikkojen etc. välillä kaikkea ei tarvitse keksiä itse.”
- ”Ikäryhmittäin tapahtuvat ILMAISET terveystarkastukset 5 -10 vuoden välein poliisin jalkautuminen kaduille ja suurempi näkyvyys katukuvassa, liikennekulttuurin muutos enemmän toisia huomioonottavaksi.

Työpaikan saanti kaikille, jotka haluavat tehdä töitä”

- ”Kysely koski koko Ylä-Savoa. Olosuhteet ovat kuitenkin aivan erilaiset maalla kuin kaupungissa, joten tämän kyselyn jotkut kysymykset ovat tarkoitettu vain kaupunkien asukkaille. Olisiko pitänyt tehdä kysely erikseen kaupunkilaisille ja maalla asuville niin olisi saatu selville mitä kunnissa tapahtuu?!”
- ”kiitokset kyselystä, mielenkiinnosta kuntalaisten mielepitemestä”

4. Alueen kunnista ja kaupungeista esille nousseita huomioita

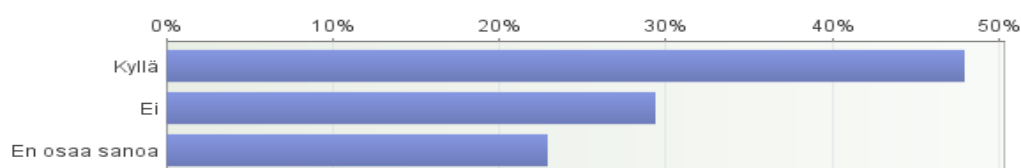
Sonkajärven ja Vieremän osalta voidaan todeta, että suhteellisen pienet vastausmäärät kasvattavat virhemarginaalien mahdollisuutta. Toinen huomionarvoinen seikka on, että Kiuruvedellä ja Vieremällä vastaajajakauma keskittyi voimakkaasti 36–64-vuotiaisiin. Lisäksi tuloksia tulkittaessa tulee huomioda, että Kiuruvedellä, Sonkajärvellä ja Vieremällä naisia vastaajista oli 70–80 prosenttia.

Iisalmi

Iisalmen osalta tulosten tarkastelua vaikeuttaa iisalmelaisten suuri osuus vastaajamäärästä. Näin ollen tulokset tasoittuvat pitkälti samoiksi kuin koko kyselyn osalta. Suurten eroavaisuuksien saaminen vaatisi voimakasta mielipide-eroavaisuutta kaikilta kolmen muun toimijan alueelta vastanneilta. Tuloksista voidaan kuitenkin havaita seuraavia pienempiä eroavaisuuksia.

Selvin ero iisalmelaisten, kiuruvetisten, sonkajärveläisten ja vieremäläisten välillä tuli poliisin, ensiavun ja palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävyyden kokemisessa. Iisalmelaisista saatavuuden koki riittävänä hieman vajaa puolet vastaajista, kun taas koko kyselyssä saatavuuden koki riittävänä hieman reilu yksi kolmasosa. (Kuvio 13 ja 30.)

Kuvio 30. Iisalmi, koetko ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävänä Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella?

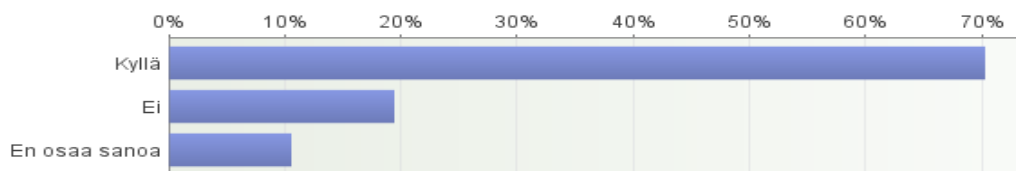

Muina huomioina voidaan todeta, että iisalmelaiset näkivät lasten ja nuorten mahdollisuuden osallistua järjestötoimintaan, huolimatta vanhempien tuloista, erittäin tärkeänä. Valvontakameroita keskusta-alueille toivoi hieman yli puolet vastaajista. Nuorten päihteiden käytön koki lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana reilu 50 prosenttia, paikallisen alkoholikulttuurin ei kuitenkaan kokenut jokapäiväistä elämäänsä häiritsevänä kuin 10 prosenttia vastaajista. Iisalmelaisista rattijuopumukset vakavana ongelmana koki yli 90 prosenttia. Lisäksi noin kolmasosa oli havainnut turvallisuusongelmia asuinympäristössään ja noin 30 prosenttia koki, ettei kunnan viestintä tavoita kuntalaisia.

Kiuruvesi

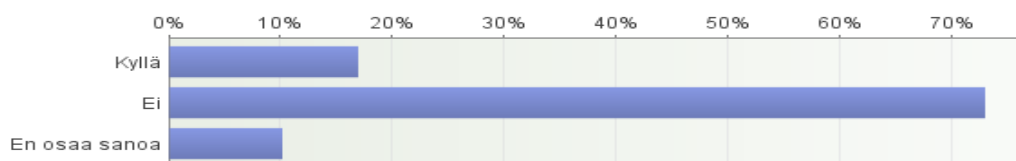
Kiuruvetisistä koki liikenneturvallisuuden heikentyneen viimeisen viiden vuoden aikana yli 70 prosenttia vastaajista, mikä on koko kyselyä noin 10 prosenttia korkeampi lukema (Kuvio 10 ja 31). Ongelmat liikennekäyttäytymisessä nousivat voimakkaasti esille myös kommentoissa Kiuruveden osalta, joissa toivottiin muun muassa poliisin voimakkaampaa läsnäoloa kaupungin keskustassa.

Kuvio 31. Kiuruvesi, koetko liikenneturvallisuuden heikentyneen viimeisen viiden vuoden aikana?

Kiuruvetisistä koki ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden ei riittävänä yli 70 prosenttia vastaajista, kun taas koko kyselyssä saatavuuden koki ei riittävänä hieman vajaa puolet (Kuvio 13 ja 32).

Kuvio 32. Kiuruvesi, koetko ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävänä Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella?

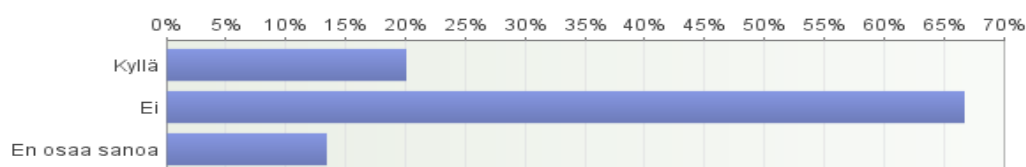

Pienempinä huomioina voidaan todeta, että kiuruvetisistä noin 20 prosenttia totesi paikallisen juomakulttuurin vaikeuttavan jokapäiväistä elämää. 30 prosenttia olisi valmis osallistumaan nuorten päihteiden käytön valvontaan enemmän. 60 prosenttia koki, että valvontakamerat lisäisivät turvallisuuden tunnetta iltaisin keskusta-alueilla. Lisäksi vajaa 30 koki, ettei kunnan viestintä tavoita kuntalaisia ja noin 40 prosenttia oli havainnut turvallisuusongelmia asuinympäristössään.

Sonkajärvi

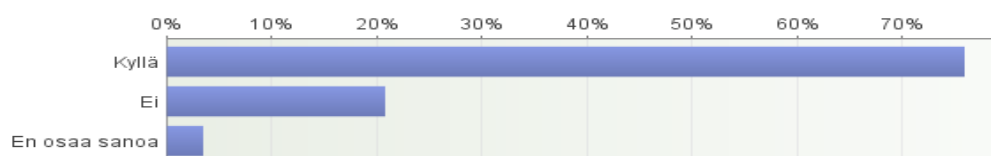
Sonkajärvellä noin 60 prosentiksi vastaajista valikoitui 36–64-vuotiaat. Huomionarvoista on myös, että alle 24-vuotiaita oli vastaajista hieman yli 30 prosenttia. Sonkajärveläisistä koki ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden ei riittävänä yli 70 prosenttia vastaajista, kun taas koko kyselyssä saatavuuden koki ei riittävänä vajaa puolet. (Kuvio 13 ja 32.)

Kuvio 33. Sonkajärvi, koetko ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävänä Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella?

Sonkajärveläisistä nuorten päihteiden käytön koki lisääntyneen noin 75 prosenttia vastaajista, kun koko kyselyssä nuorten päihteiden käytön koki lisääntyneen noin 60 prosenttia (Kuvio 23 ja 34).

Kuvio 34. Sonkajärvi, koetko nuorten päihteiden käytön lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana?

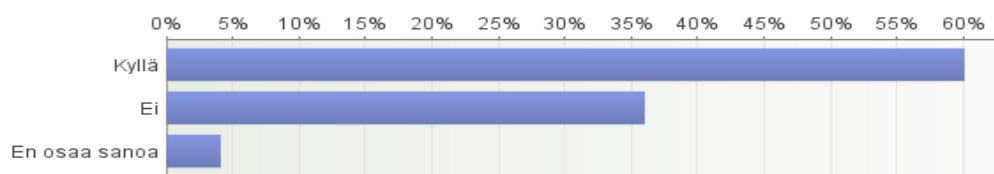

Muina pienempinä huomioina voidaan todeta, että sonkajärveläisistä 10 prosenttia koki paikallisen juomakulttuurin vaikeuttavan jokapäiväistä elämäänsä. Yli 70 prosenttia koki, että anniskeluravintoloiden ja kauppojen omavalvontaa tulisi tehostaa, vertailun vuoksi voidaan todeta, että koko kyselyssä vastaava lukema oli 57,2 prosenttia. 40 prosenttia olisi valmis itse osallistumaan enemmän nuorten päihteiden käytön valvontaan. Lähestulkoon 90 prosenttia toivoi, että nuorten mahdollisuutta osallistua järjestötoimintaan mahdollistettaisiin entistä paremmin huolimatta vanhempien tuloista. Ja lisäksi reilu 35 prosenttia koki, ettei kunnan viestintä tavoita kuntalaisia.

Vieremä

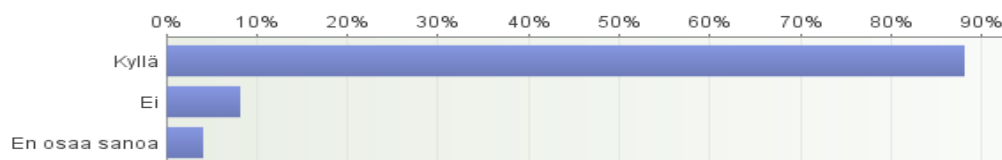
Vieremällä vastaajista noin 75 prosenttia oli 36–64-vuotiaita. Vieremäläisistä noin 60 prosenttia vastaajista koki vanhusten kotona asumisen turvattomaksi, kun taas koko kyselyssä lukema oli noin 45 prosenttia (Kuvio 7 ja 35).

Kuvio 35. Vieremä, koetko vanhusten kotona asumisen turvattomaksi?

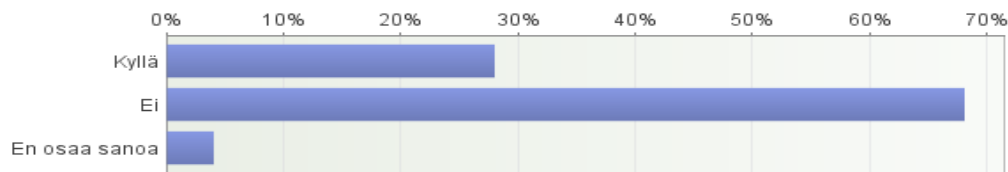
Vieremäläisistä melkein 90 prosenttia vastaajista koki koulu- tai työpaikkakiusaamisen vakavana ongelmana. Koko kyselyssä ongelman koki vakavaksi noin kaksi kolmasosaa vastaajista. (Kuvio 11 ja 36.)

Kuvio 36. Vieremä, koetko koulu- tai työpaikkakiusaamisen vakavana ongelmana?

Vieremäläisistä koki ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden ei riittävänä vajaa 70 prosenttia vastaajista, kun taas koko kyselyssä saatavuuden koki ei riittävänä vajaa puolet. (Kuvio 13 ja 37.)

Kuvio 37. Vieremä, koetko ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävänä Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella?

Muita huomioita Vieremän osalta oli, että yli 80 prosenttia koki, että kameravalvonta lisäisi turvallisuuden tunnetta liikuttaessa iltaisin keskusta-alueilla. Yli 70 prosenttia koki nuorten päihteiden käytön lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana, mutta ainoastaan 10 prosenttia koki paikallisen alkoholikulttuurin vaikeuttavan jokapäiväistä elämäänsä. 35 prosenttia oli valmis itse enemmän osallistumaan nuorten päihteiden käytön valvontaan. Yli 90 prosenttia toivoi, että nuorten mahdollisuutta osallistua järjestötoimintaan mahdollistettaisiin entistä paremmin huolimatta vanhempien tuloista ja noin 30 prosenttia koki, ettei kunnan viestintä tavoita kuntalaisia.

5. Eri ikäryhmissä sekä sukupuolista esille nousseita huomioita

Naiset versus miehet

Vertailtaessa naisten ja miesten vastauksia erot eivät olleet merkittäviä, joskin havaittavissa oli, että keskimääräisesti naiset olivat enemmän huolissaan muun muassa liikenneturvallisuudesta, kiusaamisesta, päihteiden käytöstä sekä yhteisöllisyyden heikkenemisestä. Pienempinä eroina voidaan todeta, että naisista kolme neljäsosaa koki koulu- ja työpaikkakiusaamisen vakavana ongelmana, kun taas miehissä vastaava osuus oli noin kaksi kolmasosaa. Naisista yhteisöllisyydessä koki olevan puutteita hieman reilu kaksi kolmasosaa, kun taas miehistä vajaa puolet. Lapsiperheiden ongelmien koki miehistä lisääntyneen reilu yksi kolmasosa, kun taas naisissa vastaava lukema oli hieman yli kaksi kolmasosaa. Kysyttäessä lisäksi valvontakameroiden asennus iltaisin kokemaasi turvallisuuden tunnetta keskusta-alueilla, naisista vastasi ei noin yksi neljäsosa, kun taas miehistä hieman vajaa puolet. Muita huomioita oli, että naiset kokivat paikallisen juomakulttuurin häiritsevän jokapäiväistä elämäänsä hieman miehiä enemmän, joskin molempien sukupuolten prosenttiosuudet olivat hyvin pieniä. Kaiken kaikkiaan naiset ja

miehet olivat turvallisuuskyselyssä hyvin samoilla linjoilla erojen muodostuen hyvin minimaalisiksi.

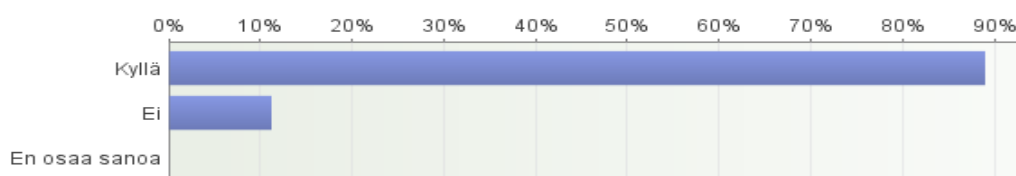
Alle 25-vuotiaat

Alle 25-vuotiaiden kohdalla kyselyssä korostui suuri en osaa sanoa prosentti, mikä lienee osaltaan johtuvaa kyselyn vaikeudesta. Alle 25-vuotiaista kaikki kokivat turvallisuutensa melko tai erittäin hyvänä. Yksittäisinä huomioina, verrattaessa alle 25-vuotiaita ja koko kyselyä, voidaan todeta, että alle 25-vuotiaista yli puolet totesi nähneensä alkoholia välitettävän alaikäiselle ja noin 60 prosenttia koki nuorten päihteiden käytön lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana. Lisäksi koulu- tai työpaikkakiusaamisen koki vakavana ongelmana noin puolet alle 25-vuotiaista vastaajista. Huomion arvoista on myös mainita, ettei kukaan alle 25-vuotias vastaaja kokenut rattijuopumusta (autolla, veneellä tai mopolla) hyväksyttävänä.

25–35-vuotiaat

Kaikki 25–35-vuotiaat kokivat turvallisuutensa melko tai erittäin hyvänä. Koulu- tai työpaikkakiusaamisen koki vakavana ongelmana 25–35-vuotiaista vastaajista melkein 90 prosenttia, kun taas koko kyselyssä vastaava lukema oli vajaa 70 prosenttia (Kuvio 11 ja 38). Muina huomioina voidaan todeta, että 25–35-vuotiaista asiakaspalvelutehtäviin kohdistuvan uhkailun koki viimeisen viiden vuoden aikana lisääntyneen neljäsosa vastaajista. Lisäksi huomion arvoista on, että nuorten päihteiden käytön viimeisen viiden vuoden aikana koki lisääntyneen ainoastaan noin 20 prosenttia vastaajista, kun koko kyselyssä lukema oli vastaavasti yli 60 prosenttia.

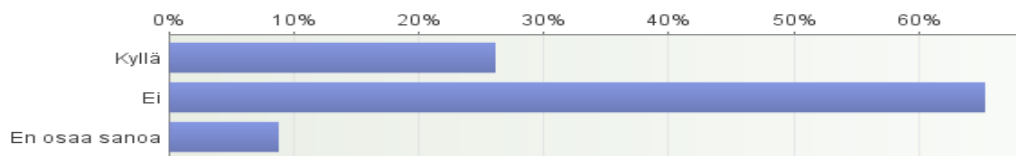
Kuvio 38. 25–35-vuotiaat, koetko koulu- tai työpaikkakiusaamisen vakavana ongelmana?

36–49-vuotiaat

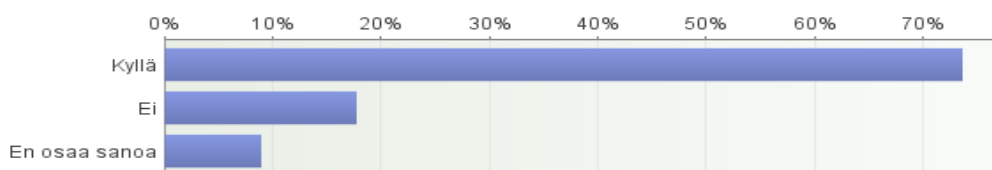
36–49-vuotiaista noin 95 prosenttia koki turvallisuutensa melko tai erittäin hyvänä. 36–49-vuotiaiden ikäryhmän kohdalla hajontaa tuli huomattavasti enemmän, kuin kahden edellisen ikäryhmän kohdalla, verrattaessa koko kyselyyn. 36–49-vuotiaista vain neljäsosa koki ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävänä Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella, kun vastaavasti koko kyselyssä saatavuuden koki riittävän hieman yli 35 prosenttia vastaajista (Kuvio 13 ja 39). Lisäksi liikenneturvallisuuden koki heikentyneen viimeisen viiden vuoden aikana reilu 70 prosenttia 36–49-vuotiaista vastaajista.

Kuvio 39. 36–49-vuotiaat, koetko ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävänä Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella

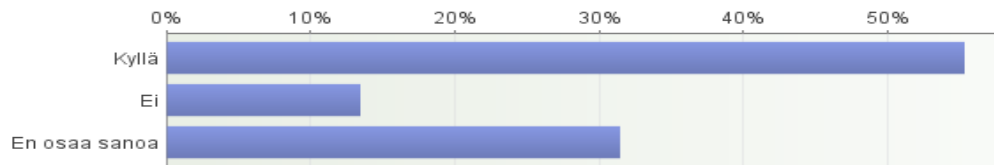
Lapsiperheiden ongelmien koki lisääntyneen noin kolme neljästä 36–49-vuotiaasta vastaajasta, kun taas koko kyselyssä vastaava lukema oli hieman vajaa 60 prosenttia (Kuvio 15 ja 40).

Kuvio 40. 36–49-vuotiaat, koetko lapsiperheiden ongelmien lisääntyneen?

Kysyttäessä koetko asiakaspalvelutehtävissä toimiviin kohdistuvan uhkailun lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana hieman yli puolet 36–49-vuotiaista vastasi kyllä, kun taas koko kyselyssä kyseinen prosenttiosuus oli hieman yli 35 prosenttia (Kuvio 21 ja 41). Muina huomioina voidaan todeta, että noin 18 prosenttia 36–49-vuotiaista sanoi paikallisen juomakulttuurin haittaavan joka päivästä elämäänsä.

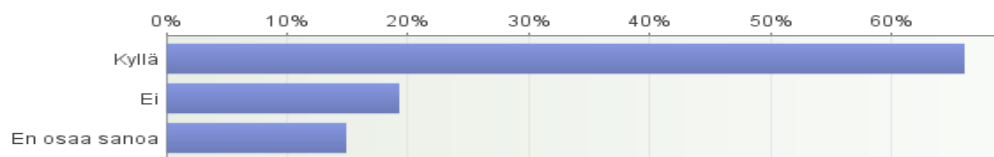
Kuvio 41. 36–49-vuotiaat, koetko asiakaspalvelutehtävissä toimiviin kohdistuvan uhkailun lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana?

50–64-vuotiaat

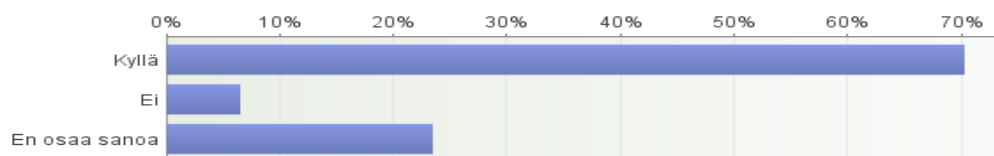
50–64-vuotiaista vastaajista noin 90 prosenttia koki turvallisuutensa melko tai erittäin hyvänä. Muita huomioita oli, että 50–64-vuotiaat vastaajat kokivat vanhusten kotona asumisen noin 18 prosenttia turvattomampana kuin mitä koko kyselyssä (Kuvio 7 ja 42). Myös melkein 70 prosenttia 50–64-vuotiaista vastaajista koki liikenneturvallisuuden heikentyneen viimeisen viiden vuoden aikana.

Kuvio 42. 50–64-vuotiaat, koetko vanhusten kotona asumisen turvattomaksi?

50–64-vuotiaista noin 70 prosenttia koki lapsiperheiden ongelmien kasvaneen, mikä oli noin 10 prosenttia enemmän kuin koko kyselyssä (Kuvio 15 ja 43).

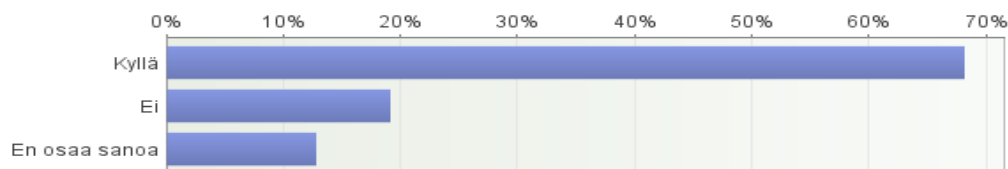
Kuvio 43. 50–64-vuotiaat, koetko lapsiperheiden ongelmien lisääntyneen?

Kysyttäessä 50–64-vuotialta lisäisikö valvontakameroiden asennus iltaisin kokemaasi turvallisuuden tunnetta liikkuessasi keskusta-alueilla, melkein 70 prosenttia vastasi kyllä. Vastaavasti koki kyselyn lukema oli 58 prosenttia. (Kuvio 19 ja 44.) Muina pienempinä huomiona voidaan todeta, että 50–64-vuotiaat kokivat nuorten päihteiden käytön lisääntyneen

viimeisen viiden vuoden aikana hieman enemmän verrattaessa koko muun kyselyn tulokseen. Lisäksi noin 43 prosenttia koki ikääntyvien tai vanhusten alkoholinkäytön lisääntyneen, mikä on noin 10 prosenttia korkeampi lukema kuin koko kyselyssä.

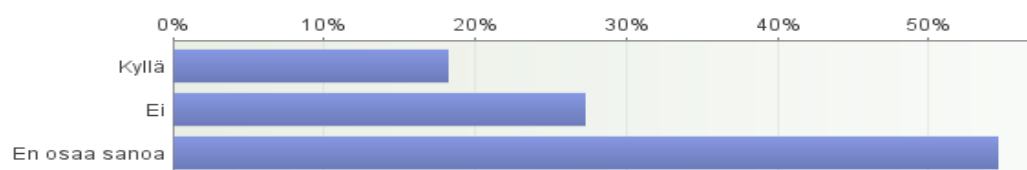
Kuvio 44. 50–64-vuotiaat, lisäisikö valvontakameroiden asennus iltaisin kokemaasi turvallisuuden tunnetta liikkuessasi keskusta-alueilla?

Yli 64-vuotiaat

Yli 64-vuotiaiden vastaajien määrä oli vain 4 prosenttia kaikista kyselyyn vastanneista. Johtopäätösten teko saaduista tuloksista tulee näin ollen olla erittäin varovasti. Noin 70 prosenttia yli 64-vuotiaista vastaajista koki turvallisuutensa melko tai erittäin hyvänä. Yhtenä suurimmista eroavaisuuksista koko kyselyn ja yli 64-vuotiaiden välillä tuli kunnan viestin tavoittavuuden kokemuksessa. Ainoastaan hieman vajaa 20 prosenttia yli 64-vuotiaista koki kunnan viestinnän tavoittavan kuntalaiset, kun taas koko kyselyssä kyllä vastasi noin 35 prosenttia (Kuvio 12 ja 45). Tulkinnessa täytyy kuitenkin huomioida, että hieman yli puolet yli 64-vuotiaista vastaajista valitsi en osaa sanoa kohdan.

Kuvio 45. Yli 64-vuotiaat, koetko, että kuntien viestintä tavoittaa kuntalaiset?

Muina huomioina voidaan todeta, että noin neljäsosa yli 64-vuotiaista koki ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävänä Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella, kun vastaavasti koko kyselyssä saatavuuden koki riittävän hieman yli 35 prosenttia vastaajista. Valvontakameroiden asennuksen koki lisäävän ilta-aikaan keskusta-alueilla liikuttaessa turvallisuutta hieman yli 40 prosenttia yli 64-vuotiaista vastaajista, kun taas koko kyselyssä sen koki turvallisuutta lisäävän melkein 60 prosenttia vastaajista. Nuorten

päihteiden käytön koki, yli 64-vuotiaista, lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana melkein 90 prosenttia vastaajista. Lisäksi yli 64-vuotiaista vastaajista ikääntyvien tai vanhusten alkoholinkäytön koki lisääntyneen hieman yli 60 prosenttia ja paikallisen alkoholikulttuurin koki häiritsevän jokapäiväistä elämäänsä noin 35 prosenttia.

Yhteenveto

Turvallisuuskyselyn etukäteispelkona oli, etteivät ihmiset jaksaisi vastata avoimiin kysymyksiin, joiden saaminen oli toteutetun kyselyn päätarkoituksena. Työryhmien työskentelyn kannalta pelko osoittautui kuitenkin aiheettomaksi, useat avoimet kysymykset keräten yli 150 vastausta. Jälkikäteen ajateltuna avoimien kysymysten vaativuuden voidaan kuitenkin todeta hieman vähentäneen ihmisten vastausmotivaatiota, mikä näkyy viimeisistä kysymyksistä saatujen avoimien vastausten määrässä.

Turvallisuuskyselyn suurin eroavaisuus saatiin ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden riittävyyden kokemuksessa Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella. Hajontaa tuli huomattavasti niin eri ikäryhmien kuin kuntien ja kaupunkien välillä. Koko kyselyssä ensiavun, poliisin sekä palo- ja pelastustoimen saatavuuden koki ei riittävänä 48,4 prosenttia vastaajista. Iisalmelaisista saatavuuden koki ei riittävänä 29,5 prosenttia, kiuruvetisistä 75,44 prosenttia, sonkajärveläisistä 68,97 prosenttia ja vieremäläisistä 68 prosenttia. Alle 25-vuotiaista saatavuuden koki ei riittävänä 25,49 prosenttia, 25–35-vuotiaista 55,56 prosenttia, 36–49-vuotiaista 67,16 prosenttia, 50–64-vuotiaista 43,62 prosenttia ja yli 64-vuotiaista 63,64 prosenttia.

Kunnan viestinnän tavoitavuudesta oli kyselyyn vastaajien keskuudessa hyvin jakautuneet mielipiteet. Oikeastaan ainut, mikä kyseisen kohdan vastauksissa oli yhtenäisestä, oli toistuvan suuri en osaa sanoa prosenttiosuus. Kyselyn vastaajat toivoivat parannusta muun muassa sosiaalisen median saralla sekä uusia keinoja tavoittaa henkilöt, jotka eivät tarjolla olevaa tietoutta löydä tällä hetkellä käytetyistä viestinnän välineistä. Muina yksittäisinä teemoina perheet, liikenne ja päihteet kirvoittivat paljon kommentteja.

Terveiden ja hyvinvointilaitoksen mukaan nuorten humalahakuinen juominen on vähentynyt 2000-luvulla (THL – *miksi nuoret juovat*). Turvallisuuskyselyyn vastanneista kuitenkin 62,4 prosenttia koki nuorten alkoholinkäytön lisääntyneen viimeisen viiden vuoden aikana. Myös

ikäntyvien tai vanhusten alkoholinkäytön koki lisääntyneen 32,8 prosenttia. Vaikka kyselyssä yleisesti ottaen alkoholinkäytön koettiin lisääntyneen, vastaajista vain 14 prosenttia koki paikallisen juomakulttuurin vaikeuttavan jokapäiväistä elämäänsä.

Useissa vastaajien kommenteista pohdittiin, mitä yhteiskunnan eri instituutioiden, kuten neuvolan, koulun tai kunnan vastuulle voi jättää. Monet kommenteista heijastelivat huolta muuttuvasta yhteiskuntarakenteesta ja puuttuvista perhe- ja lähisuhdeverkostoista, joiden koettiin asettavan kunnan eri toimijoille huomattavia haasteita. Kuinka pystyä täyttämään muutoksen myötä tulevia haasteita ja eritoten, mitkä haasteet kunnan kuuluu täyttää, tuntui olevan ensisijaisena mietinnän aiheena useille vastaajista.

Osaltaan turvallisuuskyselyn vastaajien kommenteissa ja kehittämisspyynöissä oli havaittavissa hahmotusongelmaa, mihin kunta voi omilla toimillaan vaikuttaa. Muun muassa poliisin määrärahat tai rakenteelliset uudistukset eivät tule kunnan määräyksestä, eikä kunta itsessään voi määrätä mitä poliisi valvoo. Turvallisuutta lähdeittäessä parantamaan kunta toimii ongelmallisessa välimaastossa, sillä ihmisten turvallisuuden tunne ei välttämättä heijastele turvallisuuden todellisuutta, minkä myötä syntyy ongelma, ettei turvallisuuden parantaminen välillä heijastu turvallisuuden tunteen parannuksena. En kuitenkaan väitä, että turvattomuuden tunne olisi väärin, sillä se on heijaste asian kokemuksesta, tietoudesta tai käsityksestä. Epäkohdan voi korjata, mutta käsityksen, olipa se todellinen tai ei, korjaaminen vie aikaa ja vaatii kaikilta osapuolilta kärsivällisyyttä ja yhteistyötä. Nykyiset yhteiskunnalliset ongelmat ovat usein rakenteellisia ja niiden muuttaminen on kiinni monesta toimijasta, joista kaikki eivät ole paikallisia. Monia ongelmista voidaan kuitenkin paikallisilla toimilla ratkaista tai ainakin voimakkaasti edesauttaa.

Turvallisuuskyselyn kysymyksistä useissa tiedusteltiin hyvin syvälle juurtuneita ongelmia, joiden ratkaiseminen vaatii turvallisuussuunnitelmassa kuulutettua yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Valtio, kunta, järjestö tai asukas ei yksinään voi ratkaista vallitsevia turvallisuusongelmia, vaan tarvitaan yhteistyötä ja aitoa kiinnostusta asioiden parantamiseksi. Turvallisuuskyselyn vastaajien kantamaa voimakasta huolta mitä moninaisimmista asioista voidaan pitää positiivisena merkinä, sillä se on osoite, että alueen asukkailla on edelleen voimakas halu parempaan. Ylä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen turvallisuussuunnitelma vuosille 2013–2016 pyrkii omalta osaltaan parantamaan kunnan

toimintaan turvallisuuden edistämiseksi sekä eri toimijoiden välisen yhteistyön parantamiseksi.

Lähdeluettelo

Pohjois-Savon liitto 2011. Pohjois-Savon maakunnallinen turvallisuussuunnitelma 2011 – 2015. Pohjois-Savon liiton julkaisu A:69.

Sisäasiainministeriö, 2012. *Sisäisen turvallisuuden kolmas ohjelma – Turvallinen elämä*. Sisäasiainministeriön julkaisuja 26/ 2012.

THL. *Miksi nuoret juovat*. http://www.thl.fi/fi_FI/web/neuvoa-antavat-fi/miten-nuoret-juovat#nuorten; viitattu 30.8.2012

Tilastokeskus. *Tilastotietokannat*. http://www.stat.fi/tup/tilastotietokannat/index_fi.html; viitattu 30.8.2012.